

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS
TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—
ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA
A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson
Sektsooni nõukogu esimees A. Meerits
Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus
Sektsooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 1

Tallinn, 11. jaanuaril 1938

IV aastakäik

SISU:	Lhk.	CONTENTS:	Page
PÖLLUMAJANDUS		AGRICULTURE	
Lõplikke andmeid 1937. a. saakidest	2	Area Under Crops, Production and Yield in 1937	2
Kanamunaturu areng	7	Development of Egg Market	7
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS		INDUSTRY AND TRADE	
Tööstustettevõtted ja töölolu 1. det. 1937. a.	2	Industrial Enterprises and Employment on Dets. 1. 1937	9
Paberikaubandusseisund	12	Paper Trade Conditions	12
Lähiuudiseid	18	Sundry Information	13
RAHANDUS		FINANCES	
Pangad novembris 1937	14	Banks in November in 1937	14
PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD		AGRICULTURAL MARKETS	
Võiturg	15	Butter Market	15
Põllumajanduslik väljavedu	16	Exports of Agricultural Products	16
Peekoniturg	16	Bacon Market	16
Tapaloomade ja lihaturg	16	Cattle and Meat Market	16
Piimaturg	17	Milk Market	17
Teraviljaturg	18	Grain Market	18
Linaturg	18	Flax Market	18
Kartuliturg	18	Potato Market	18
Aedviljaturg	19	Vegetable Market	19
Kalaturg	19	Fish Market	19
INFORMATSIOONI OSA		INFORMATION PART	
Eesti Panga nädalaaruanne	20	Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	20
VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED		FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Soome majandus 1937. a. III veerandil	21	Economic Conditions in Finland during the III Quarter of 1937	21
Leedu metsamajandus	23	Lithuanian Forestry	23
Ungari majandusest	24	Economic Conditions in Hungary	24

PÖLLUMAJANDUS

LÖPLIKKE ANDMEID 1937. A. SAAKIDEST.

AREA UNDER CROPS, PRODUCTION AND YIELD IN 1937.

Lõppkokkuvõtete tegemisel selgus, et talvviljade saak osutus suuremaks eelkokkuvõtetest. Nagu juba eelkokkuvõtteil selgus, osutus ka 1937. a. talvviljade saak tunduvalt suuremaks e. a. saagist.

Rukist saadi 1937. a. 211 500 tn e. a. 153 500 tn vastu, s. o. 58 000 tn ehk 37,8% rohkem. Rukikisaagi suurenemist põhjustas ühelt poolt kasvupinna suurenemine ja teisalt suuremad keskmised ha-saagid. Rukikasvupind suurenes e. a. 136 644 ha-lt 148 902 ha-le, s. o. 12 258 ha ehk 9,0%. Rukikasvupind püsib meil tavaliselt ikka üle 140 000 ha, kuid e. a. kasvupind oli tingitult erakordseist ilmastikuoludest eelneudstügisel külviajal väiksem tavalisest 1937. a. kasvupinna suurenemine ei ole see- ga erakordne nähtus, vaid on rukkikasvupinna suurendamine tavalisuse piiresse. Mõeldumud survel olid ilmastikuolud talvviljade kasvuks kõigiti soodsad, millised soodustasid paremate saakide saamist pindühikult. Parem teraviljade mitügikorraldus mõjustada omalt poolt paremaid teraviljahindu ja kindlamat turgu, mis virgutab põllumehi väetama talvvilju paremini, harima maad paremini ja tegema muud hooldustööd paremini kui ajastul enne riiklikku teraviljaturu-korraldust. Arvestades mainitud asjaolusid kujunes ka m. a. keskmine ha-saak täiesti rahuldavaks ja ühtlasi tunduvalt suuremaks kui e. a. Riigikeskmiselt saadi rukist ha-lt 14,2 kv e. a. 11,2 kv vastu, s. o. 26,8% rohkem. Võrdluseks olgu tähendatud, et m. a-ne keskmine ha-saak ei

osutunud mitte ainult suuremaks e. a. saagist, vaid ka eelmise 5 ja 10 a. keskmisest saagest. Viimase 5 a. keskmiselt saadi rukist 13,2 kv ja viimase 10 a. keskmiselt 12,4 kv.

Kõrgemaid ha-saake andis rukis Kesk-Eestis Viljandi-Kolga, Kõpu-Paistu, Suure-Jaani, Püistvere, Põitsamaa, Paide ja Jõgeva konvendis. Nimetatud valdkonnas ületavad rukki ha-saagid 17 kv. Nimetatud kõrgsaagi-valdkond on ümbritsetud pisut madalama saagi valdkonnaga, kus keskmised ha-saagid kõikusid 15 ja 17 kv. Madalaimad rukki ha-saagid olid põhja rannikul, saaril ja Kagu-Eestis.

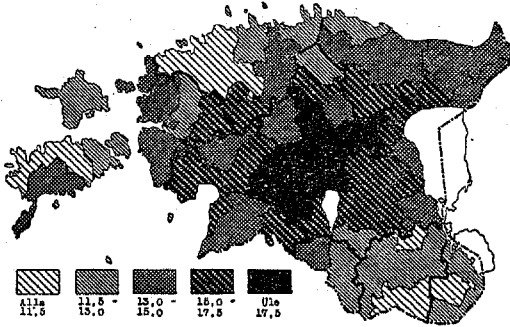
Talvnisu saadi m. a. 37 600 tn e. a. 22 700 tn vastu, s. o. 14 900 tn ehk 65,6% rohkem. Talvnisu enamsaaki põhjustasid kõrgemad ha-saagid kui ka suurem kasvupind. Talvnisukasvupind oli m. a. 24 381 ha e. a. 17 900 ha vastu, s. o. 6481 ha ehk 36,2% suurem. Talvnisu-kasvupind on arenenud kogu iseseisvusaja jooksul tõususuunas, kuigi vahepeal ämnnes mõnel aastal kasvupinna vähenemine. Võrdluseks olgu tähendatud, et 1920—24. a. keskmiselt oli talvnisu-kasvupind 8025 ha ja 1930—34. a. keskmiselt 17 249 ha. Riigikeskmiselt oli m. a. talvnisu ha-saak 15,4 kv e. a. 12,7 kv vastu, s. o. 21,3% suurem. Võrreldes viimase 5 ja 10 a. keskmiste ha-saakidega oli m. a. talvnisu ha-saak täiesti rahuldav, ületades viimase 5 a. keskmise saagi 10,8% ja viimase 10 a. keskmise 17,6%-ga.

Kõrgemad ha-saagid ilmnesisid Kesk-Ees-

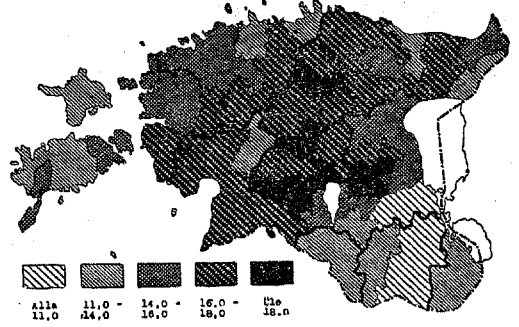
Rukki ja nisu kasvupind ning saak. — Rye and Wheat. — Area, Production and Yield.

	Talv- ja suvirukis — Rye			Talvnisu — Winter Wheat			Suviniisu — Summer Wheat		
	Kasvupind ha Total Area ha	Kogusaak kv Total Production quint.	Keskmi- selt ha-lt kg Average Yield per ha	Kasvupind ha Total Area ha	Kogusaak kv Total Production quint.	Keskmi- selt ha-lt kg Average Yield per ha	Kasvupind ha Total Area ha	Kogusaak kv Total Production quint.	Keskmi- selt ha-lt kg Average Yield per ha
1937	148 902	2 115 086	1 420	24 381	376 119	1 543	43 632	382 200	876
1936	136 644	1 535 140	1 123	17 900	227 099	1 269	47 612	435 171	914
1935	144 637	1 728 371	1 195	21 037	253 129	1 203	41 539	363 387	876
1930—34	147 548	2 012 620	1 364	17 249	250 011	1 449	34 029	349 554	1 027
1925—29	143 411	1 508 095	1 052	11 673	135 015	1 157	14 969	139 604	933
1920—24	158 584	1 593 049	1 005	8 025	82 076	1 023	9 588	77 088	804

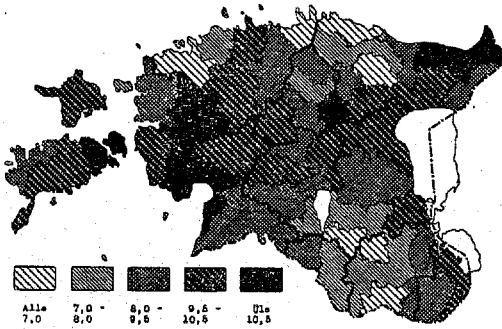
Rukkisaak ha-lt kv.
Rye. — Yield per ha in quint.

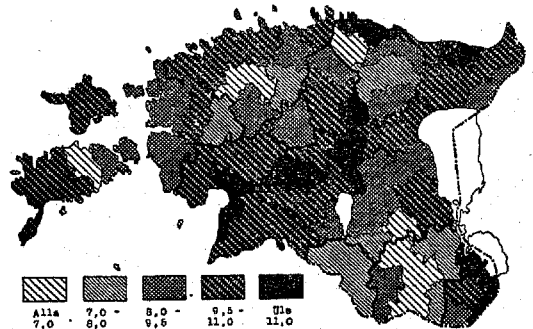
Talvnisusaak ha-lt kv.
Winter Wheat. — Yield per ha in quint.

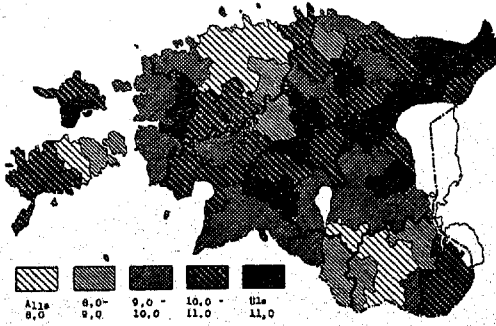
Suvinisusaak ha-lt kv.
Summer Wheat. — Yield per ha in quint.

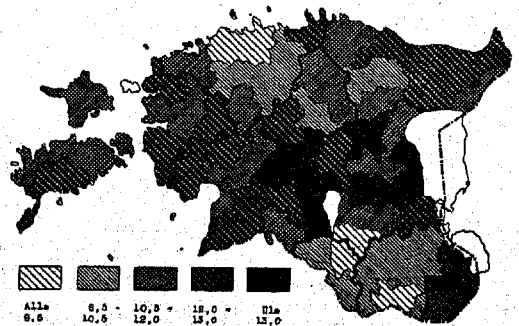
Odrasaak ha-lt kv.
Barley. — Yield per ha in quint.

Kaerasaak ha-lt kv.
Oats. — Yield per ha in quint.

Segaviljasaak ha-lt kv.
Mixed Crop. — Yield per ha in quint.

Söödavilja kasvupind ja saak. — Feed Grain — Area, Production and Yield.

	Oder — Barley			Kaer — Oats			Segavili — Mixed Grain		
	Kasvupind ha	Kogusaak kv.	Keskmine ha-lt kg	Kasvupind ha	Kogusaak kv.	Keskmine ha-lt kg	Kasvupind ha	Kogusaak kv.	Keskmine ha-lt kg
1937	89 130	809 191	908	144 810	1 391 283	961	80 514	908 241	1 122
1936	101 254	868 439	858	138 019	1 188 234	825	82 535	701 065	960
1935	104 514	918 015	878	138 528	1 344 390	970	80 979	868 432	1 072
1930—34	107 940	1 107 178	1 026	148 069	1 455 575	1 013	78 490	842 125	1 146
1925—29	115 138	1 112 990	967	144 453	1 210 949	833	66 216	643 180	970
1920—24	122 691	1 137 643	927	154 664	1 380 102	879	53 163	525 934	983

tis. Maa-keskmiselt osutus kõrgeimaks talvnisusaak Viljandimaal — 18,2 kv. Üle 18 kv ha-lt saadi talvnisu Kõpu-Paistu, Viljandi-Kolga ja Pihistvere konvendis, Tartumaal saadi talvnisu üle 18 kv ha-lt Tartu konvendis ja Järvamaal Järva-Jaani konvendis. Piirkond, kus talvnisusaagid kõikumised 16—18 kv, oli võrdlemisi laialdane ja piiras ülalnimetatud üle 18 kv ha-saagiga kõrgsaagi-valdkonna. Nõrgemaid talvnisusaake saadi Kagu-Eestis, saaril ja üksikuis P.-Eesti konventides. Suurema ühtlase madalama saagiga alla 11 kv ha-lt valdkond oli suur osa Võru-, osa Lõuna-Tartumaal ja Värska konvent Petsrimaal.

Suvinisu kogusaak osutus m. a. madalamaks e. a. omast, mis oli tingitud kasvupinna vähenemisest kui ka madalamaist ha-saakidest. Suvinisu-kasvupind langes m. a. e. a. 47 612 ha-lt 43 632 ha-le, s. o. 3 980 ha ehk 8,4%. Suviviljade kasvutingimused ei olnud m. a. eriti soodsad, mis ei jätnud mõjustamata ka ha-saake. Riigikeskmiselt saadi suvinisu 8,8 kv ha-lt e. a. 9,1 kv, viimase 10 a. keskmise 9,7 kv ja viimase 5 a. keskmise 9,6 kv vastu. Suvinisusaake vähendas tunduvalt m. a-ne kuiv ja põuane ilmastik, mistõttu kujunes ka seisund sähraseks, et kõrgemate ja madalamate saakide valdkonnad ei moodusta ühtlasi suuremaid alasid, vaid on vaheldumisi siin ja seal, sõltuvalt sadeoludest. Kõrgemaid saake saadi Lääne-Eestis ja saaril ning P.-Eestis Narva ja Jõhvi konvendis. Madalamaid saake andis suvinisu põhja rannikul ja Kagu-Eesti konventides. Suvinisu kogusaak kujunes 38 200 tn e. a. 43 500 tn vastu, s. o. 5300 tn ehk 12,2% väiksemaks.

Suvi- ja talvnisu saadi kokku talvnisu suurema saagi tõttu m. a. rohkem kui aasta varem. Nisu kogusaak oli 75 800 tn e. a. 66 200 tn vastu, s. o. 9600 tn ehk 14,5% enam.

Toiduviljust tatra-, herne-, oa- ja läätsesaak osutus paremaks e. a-st. 1936. a. saadi tatart, hernest, uba ja lääts 5400 tn, kuna 1937. a. tõusis nimetatud viljade kogusaak 8100 tn, olles seega 2700 tn võrra suurem. Tatra-, herne-, oa- ja läätsesaagi suurenemist põhjustasid nende

suurem kasvupind ja suurem ha-saak. Tatart, hernest, uba ja lääts 1936. a. 6319 ha ja 1937. a. 8454 ha, seega osutus nende kasvupind 2135 ha võrra suuremaks. Tatra, herne, oa ja läätsa keskmine saak ha-lt oli 9,6 kv e. a. 8,5 kv vastu, s. o. 12,9% suurem.

Kõiki toiduteravilju kokku — rukist, nisu, tatart, hernest, uba ja lääts — saadi 295 400 tn e. a. 225 600 tn vastu, s. o. 69 800 tn ehk 30,9% rohkem. Sõltuvalt suuremast toiduviljasaagist kujunes tänavu loodetavasti toiduviljast ülejääk, mida kasutatakse söödaviljana loomadele, kuna söödaviljasaak oli võrdlemisi nõrk, olgugi mitte väiksem e. a. omast.

Otri saadi m. a. 80 900 tn e. a. 86 800 tn vastu, s. o. 5900 tn ehk 6,8% vähem, mis oli tingitud kasvupinna vähenemisest. Odra all oli m. a. 89 130 ha, aasta varem — 101 254 ha, seega oli odrakasvupind m. a. 12% väiksem e. a. omast. Vaatamata põuasele suvele kujunes keskmine ha-saak siiski suuremaks kui aasta varem. Otri saadi riigikeskmiselt 9,1 kv ha-lt e. a. 8,6 kv vastu, s. o. 5,8% rohkem. Vaatamata ha-saagi paranemisele e. a-ga võrreldes jäi ta siiski madalamaks viimase 10 a. ja 5 a. keskmisist saakidest. Viimase 10 a. keskmiselt saadi otra 9,6 kv ha-lt ja 5 a. keskmiselt 9,1 kv.

Maade järgi olid odrasaagid ha-lt erinevad. Kõrgeim maakeskmiselt oli odrasaak Pärnu-, Viljandi- ja Petsrimaal, kus maakeskmiselt tõusis ha-saak üle 10 kv, ja madalaim Võru- ja Valgamaal.

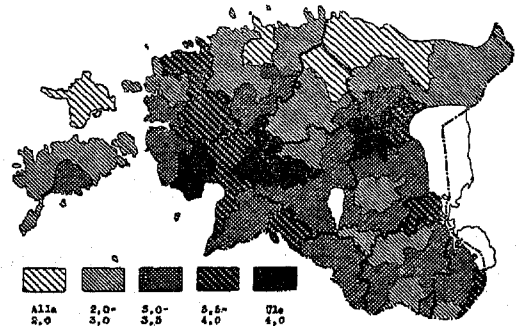
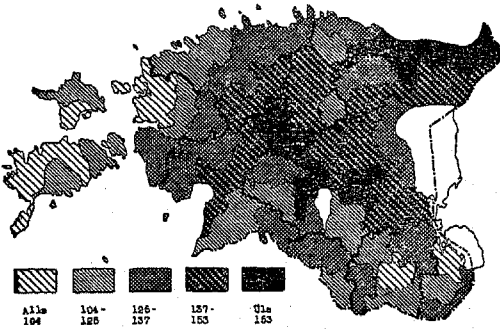
Kaerasaak osutus paremaks kui aasta varem. Kaeru saadi 139 100 tn e. a. 113 800 tn vastu, s. o. 25 300 tn ehk 22,2% rohkem. Kaera kogusaagi suurenemine oli tingitud kasvupinna kui ka keskmiste saakide suurenemisest. Kaerakasvupind suurenes e. a. 138 019 ha-lt 144 810 ha-le, s. o. 4,9%. Riigikeskmiselt saadi kaera ha-lt 9,6 kv e. a. 8,3 kv vastu, seega suurenes keskmine ha-saak 15,7%. Kõrgemaid saake andis kaer Petseri-, Viru- ja Viljandimaal ja madalamaid Võru- ja Harjumaal. Kõrgemate saakide valdkond, kus ha-saak ületas 11,0 kv, siirdus kirdest edelasse, võttes oma

Kartuli ja juurvilja kasvupind ning saak. — Potatoes and Root Crop. — Area, Production and Yield.

	Kartul — Potatoes			Söödajuurikad — Roots for Fodder		
	Kasvupind ha	Kogusaak kvintaalides	Keskmiselt ha-lt kg	Kasvupind ha	Kogusaak kvintaalides	Keskmiselt ha-lt kg
1937	75 580	9 855 942	13 049	9 696	2 463 308	25 405
1936	74 022	10 306 049	13 923	8 754	1 891 515	21 607
1935	73 527	8 026 954	12 131	8 419	1 584 859	18 825
1930—34	68 597	8 033 194	12 658	7 924	1 702 123	21 481
1925—29	67 219	7 142 907	10 626	6 514	1 260 627	19 352
1920—24	69 249	7 124 456	10 288	3 319	580 062	15 971

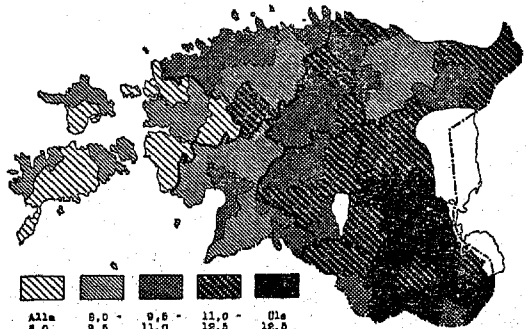
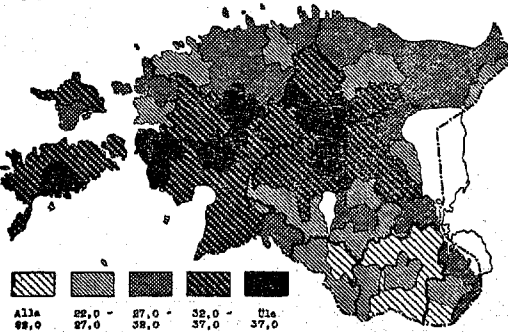
Kartulisaak ha-lt kv.
Potatoes. — Yield per ha in quint.

Lina kiusaak ha-lt kv.
Flax Fibre. — Yield per ha in quint.

Põldheinasaak ha-lt kv.
Field Hay. — Yield per ha in quint.

Niitheinasaak ha-lt kv.
Meadow Hay. — Yield per ha in quint.

Linakasvupind ja -saak.
Flax. — Area, Production and Yield.

	Kasvupind ha	Seeme — Linseed		Kind — Fibre	
		Kogusaak kvintaal.	Keskmiselt ha-lt kg	Kogusaak kvintaal.	Keskmiselt ha-lt kg
1937	31 234	100 516	322	102 709	329
1936	28 360	111 884	395	87 140	307
1935	29 348	93 827	320	104 658	357
1930—34	20 691	78 063	353	65 533	317
1925—29	36 110	100 627	279	100 172	277
1920—24	25 074	88 082	348	89 667	349

Heinaniittepind ja -saak.
Hay. — Area, Production and Yield.

	Põldhein — Field Hay			Niithein — Meadow Hay		
	Niittepind ha	Kogusaak kvintaal.	Keskmiselt ha-lt kg	Niittepind ha	Kogusaak kvintaal.	Keskmiselt ha-lt kg
1937	177 337	5248 452	2 920	881 684	8 818 350	997
1936	190 027	5278 530	2 777	904 381	8 890 797	983
1935	177 909	4941 135	2 777	905 905	8 523 890	941
1930-34	172 209	4303 067	2 789	910 091	8 186 248	899
1925-29	143 332	4295 901	2 997	877 790	8 543 537	973

alla Narva, Jõhvi, Iisaku, Torma, Jõgeva, Paide, Pilstvere ja Suure-Kõpu konvendi. Väljaspool seda valdkonda oli veel üksikuid konvente, kus kaerasaak ületas ka 11 kv. Suuremaid madalsaagi-valdkondi oli kaks: üks Tallinna ja teine Võru ümbruses.

Segavilja saadi 90 300 tn e. a. 79 200 tn vastu. Segavilja enamsaak oli tingitud suuremaist ha-saakidest, kuna kasvupind näitas väikest tagasiminekut. Segavilja-kasvupind oli m. a. 80 514 e. a. 82 535 ha vastu, s. o. 2,4% väiksem. Keskmise ha-saak oli 11,2 kv e. a. 9,6 kv vastu, s. o. 16,7% kõrgem. Segavilja ha-saagid olid suurimad Kesk-Eestis, tõustes Viljandimaal maakeskmiselt 12,8 kv-le. Madala ha-saakide suuremaid valdkondi oli kaks, üks L-Eestis ja teine P-Eestis. L-Eestis asuv madalsaagi-valdkond võttis enda alla Võru- ja Valgamaa ja ulatus Otepää konvendiga ka Tartumaale. P-Eestis olev madalsaagi-valdkond asetses Tallinna ümbruses, võttes oma alla Tallinna, Keila, Kohila, Raasiku, Kose ja Paide konvendi.

Söödateravilja kokku saadi m. a. 310 300 tn e. a. 279 200 tn vastu, s. o. 31 100 tn ehk 11,1% rohkem. Sõltuvalt suuremast söödateraviljasaagist kujunevad tänavu ka loomade söötmisolud paremaiks kui m. a. Loomasöötmisolusid aitab parandada ka asjaolu, et toiduteraviljasaak kujunes suuremaks e. a. omast, sest tavaliselt kasutatakse toiduteravilja ülejääke ka loomasöödaks.

Teravilja saadi kokku m. a. 605 700 tn e. a. 504 300 tn vastu, s. o. 100 900 tn ehk 20,0% rohkem kui e. a.

Heinasaak jäi pisut väiksemaks kui e. a. Heinasaagi vähenemine oli tingitud niitepinna vähenemisest. Põldheina-niitepind vähenes e. a. 190 087 ha-lt 177 337 ha-le, s. o. 6,7%. Keskmise põldheinasaak ha-lt oli m. a. pisut suurem kui aasta varem. 1937. a. saadi põldheina ha-lt 29,6 kv riigikeskmiselt ja 1936. a. 27,8 kv, seega osutus m. a.-ne keskmine ha-saak 6,5% suuremaks e. a. omast. Põldhein andis kõrgemaid saake Kesk-Eestis Põltsamaa, Koe-ru ja Paide konvendis, Lääne-Eestis — Lühula, Pärnu-, Jakobi ja Rõpla konvendis ning

Saaremaal Pärnamaa konvendis. Võrdlemise kõrgeld saake andis põldhein ha-lt ka P-Eesti rannikualadel. Madalamaid ha-saake saadi Kagu-Eestis Võru- ja Valgamaal.

Niitheina kogusaak osutus samuti nagu põldheinalgi pisut madalamaks e. a. omast. Niitheina kogusaagi vähenemine oli taas tingitud niitepinna vähenemisest. Niitheina-niitepind oli 1937. a. 884 684 ha e. a. 904 381 ha vastu, seega 2,2% väiksem. Niitheina kogusaak oli 881 800 tn e. a. 889 100 tn vastu, s. o. 0,8% väiksem. Keskmise ha-saak osutus suuremaks kui eelmisel aastal; 1936. a. saadi niitheina riigikeskmiselt ha-lt 9,8 kv ja 1937. a. 10,0 kv, s. o. 2,0% rohkem. Niitheina ha-saagid osutusid kõrgemaiks Kagu-Eestis ja mõrgeimaiks saaril ja Lääne-Eestis. Maa-keskmiselt saadi niitheina Võrumaal 12,7 kv ja Petserimaal 12,1 kv. Läänemaal saadi niitheina maakeskmiselt 7,8 kv ja Saaremaal 8,0 kv ha-lt.

Kartulisaaak kujunes m. a. väiksemaks kui aasta varem, kuid siinjuures peab tähendama, et e. a. kartulisaaak oli rekordne.

Kartuli kogusaagi vähenemine oli tingitud ha-saagi langusest, kuna kasvupind osutus suuremaks kui aasta varem. Kartulite all oli m. a. 75 530 ha e. a. 74 022 ha vastu, s. o. 1508 ha ehk 2,0% suurem ja kartulite kogusaak kujunes 985 600 tn-le e. a. 1 103 600 tn vastu, s. o. 45 000 tn ehk 4,4% väiksemaks. Keskmise ha-saak oli 130 kv e. a. 139 kv vastu. Kõrgemaid ha-saake andis kartul Virumaal ja üksikuis Kesk-Eesti konvendis. Madalama saagiga olid Lääne-Eesti ja saared ning Kagu-Eesti Võru- ja Petserimaa üksikud konvendid.

Loomasöödajuurikate saak kujunes tunduvalt suuremaks e. a.-st, mis oli tingitud ühest küljest suuremast kasvupinnast ja teisalt kõrgemaist ha-saakidest kui e. a. Loomasöödajuurikate kasvupind oli 1937. a. 9696 ha e. a. 8754 ha vastu, s. o. 10,8% suurem. Samuti kujunes ka keskmine saak ha-lt suuremaks kui e. a. 1936. a. saadi loomasöödajuurikaid 216 kv ha-lt ja 1937. a. 254 kv, seega suurenes keskmine saak ha-lt 17,6%. Loomasöödajuurikate kogusaak oli 246 300 tn e. a. 189 200 tn

vastu. Kõrgeimaid ha-saake juurviljalt saadi Kesk-Eestis Suure-Jaani, Viljandi-Kolga, Põltsamaa, Jõgeva ja Tartu konvendis. P.-Eestis moodustasid peagu sama-suguse saagiga valdkonna Raasiku, Ambla ja Kadrina konvent. Madalad olid juurviljasaagid Kagu-Eestis, Lääne-Eestis ja saaril.

Linasaak kujunes pisut paremaks kui e. a., seda peamiselt parema kiusaagi tõttu, kuna seemnesaak jäi pisut väiksemaks kui aasta varem. M. a. oli ka linakasvupind suurem kui aasta varem. 1936. a. oli linakasvupind 28 360 ha ja 1937. a. 31 234 ha, s. o. 10,1% suurem. Linakudud saadi riigikeskmiselt 3,3 kv ha-lt e. a. 3,1 kv vastu ja linakiu kogusaak tõusis 10 300 tn-le e. a. 8700 tn vastu. Kõrgemat kiusaaki andis lina Pärnumaal ja madalamat P.-Eestis Viru-, Järva- ja Harjumaal, kuid samuti ka saaril. Linaseemnesaak jäi ri-

gikeskmiselt väiksemaks kui aasta varem. 1936. a. saadi linaseemet riigikeskmiselt 4,0 kv ha-lt ja 1937. a. 3,2 kv. Sõltuvalt ha-saakide langusest kujunes ka linaseemne kogusaak väiksemaks kui e. a. 1936. a. saadi linaseemet 11 200 tn ja 1937. a. 10 100 tn, s. o. 9,8% vähem. Valdkondlikult oli linaseemnesaak ha-lt kõrgeim Kesk-Eestis ja madal P.-Eestis, saaril ja L.-Eestis. Võrreldes viimase 10 a. keskmise saagiga osutus m. a-ne linaseemne ha-saak võrdseks.

Kokkuvõtte. Nagu selgus, osutusid mitmete tähtsamate kultuuride saagid paremaiks kui e. a. Mõõdunud saagiaastat võib pidada seega rahuldavaks ja kahtlemata ei jäta see avaldamata head mõju kogu põllumajanduse heakäekäigule. Ühtlasi on ka põllumajandussaaduste hinnad võrdlemisi rahuldavad, mis võimaldavad põllumajanduse rahaliste sissetulekute suurenemist.

KANAMUNATURU ARENG. — DEVELOPMENT OF EGG MARKET.

Rahvusvaheline kanamunaturg 1937. a. mõõdus elavnemistähe all. Käsikäes üldise konjunktuuri tõusuga tõusid kanamunakaubanduse läbikäigud ja paranesid kanamunahinnad.

Kanamunahindade poolest oli m. a. esimene pool teatud määral erakordne. Nimelt toimus 1937. a. jaan. erakordne hindade langus, mida kutsusid esile suured külmhoonemunade tagavarad ja tookordne soe ilmastik. Sellest hinnalangusest edasi areneski munahindade liikumine allapoole 1936. a. taset. Alles 1937. a. keskpaiku jõudis munahind rahvusvahelisel turul e. a. kõrgusele ja ületas selle. Hinnatõus jätkus isegi aasta lõpuni, kuna varemil aastail algas uus langus tavaliselt juba nov. Dets. kõrge hinna tõttu püsib praegu Eestis noteering 135 s eksportmunade kg ja 125 s siseturumunade kg. Praegused jaan. hinnad on välisturul siiski juba madalamad m. a. lõppkuu hindadest.

Eesti kanamunade väljavedu ei ole viimasel aastail pidanud sammu rahvusvahelise arenguga. Samal ajal, kui maailmaturul 1935. a. algas kanamunade

ekspordi-impordi järjekindel suurenemine, hakkas Eesti kanamunade väljavedu vähenema. Kui 1935. a. veeti Eestist välja 48 milj kanamuna, langes 1936. a. see arv 43,7 milj-le ja m. a. 40,4 milj-le. Seega on 2 aasta jooksul väljaveo tagasimineku peamiseks põhjuseks on suurem tarvitus sisemaal, mis on tingitud ostujõu tõusust.

Kuigi kanamunade väljavedu on arvukselt vähenenud, on kanamunadest saadud keskmine hind paranenud järjekindlalt. Ametliku statistika järgi saadi kanamunadest valuutat:

1937	2,62 milj. kr
1936	2,47 „ „
1935	2,66 „ „

Järelikult on kanamunade ekspordi koguslikust tagasiminekest hoolimata 1936. a. ekspordiväärtus vähenenud ainult pisut. M. a. kanamunadest saadud rahasumma ületab isegi e. a. arvu, kuigi mune veeti välja 3,3 milj. tk vähem.

Väljaveetud kanamunade keskmine FOB-hind oli Tallinna sadamas:

1937 . . .	6,5 s tk
1936 . . .	5,7 „ „
1935 . . .	5,6 „ „

Kanamunade ekspordiväärtuse tõusule 1937. a. aitas kaasa asjaolu, et suurem osa ekspordist, nimelt 84,7% suundus Saksa 1936. a. 51% vastu. Saksa on kanamunade sisseveeriiigist parima hinna maksja. Teiseks aitas rahalist tulemust parandada suhteliselt suurem sügisene eksport.

Peale Saksa läks m. a. 13,7% kanamune Inglisse ja 2% Šveitsi. Tšehhoslovakkia kui kõige odavamate hindadega turg jäeti üldse kasustamata. Varemil aastail on Tšehhoslovakkiasse müüdnud kanamune peamiselt kevadel odaval ajal, mil kaup on paigutatud tšehhi firmade poolt sealseisse külmutusmajadesse ja on lastud müügile alles sügisel. 1937. a. oli võimalik vältida sellist kahjulikku müügiviisi. Tšehhi kanamunaturg on peamiselt Balkani maade ja Poola mõju all ning Eestil näib olevat ka tulevikus sinna, raske müüa, kuna meie kanamunadest nõutakse kõrgemat hinda, kui seda teevad eelmainitud riigid.

M. a. oli meie munakaubandusele erinev eelmisist aastaist ka seetõttu, et kanamunade väljaveo ainuõigus anti linnusaaduste tootjate- ja müügitühingute kesklidule „Eesti Munaeksporti“ kätte. Uue keskkorralduse esimesi tulemusi munakaubandus-aluste terendamisel oli munade vastuvõtmine kvaliteedi järgi. Varemil ajal valitses eksporditõrde vahel võistlus, mistõttu nimetatud kvaliteediküsimus jäi tagaplaanile. Pidev kvaliteedi alusel vastuvõtmine ja selle järgi hinnamaksimine tõstavad kahtlemata meie munade üldist väärtust välis- kui ka sisemaal. Samuti on küllalt tähtsaks asjaoluks tootjate seisukohalt munade vastuvõtmise ümberkorraldamine kaalu alusele endise paarisüsteemi vastu. Kuna tootjale väljamaksitud hind ei langenud alla 60 s kg eelmiste aastate 45 s vastu, on tõenäone, et talundite rahalised sissetulekud kanapidamisest olid m. a. suuremad kui varemil aastail pärast kriisi.

Kanamunaturu väljaveateid käesoleval aastal tuleb hinnata soodsaks. M. a. tagavarad välismaa külmutusmajades ei ole suured ja nende müük on välismaal elav. Toodang euroopa mais ei tõuse arvatavasti tunduvalt söötade hindade kallinemise tõttu. Nagu näitavad andmed maailma suurima ekspordija — Taani — kohta, hautati seal m. a. noori kanu vähem välja kui aasta varem. Järelikult võib Taani eksport isegi väheneda. Kanamunade pakumise pooltel mõjub pidurdavalt ka Kauge-Ida konflikt. Hiinast võib k. a. vaevalt oodata Euroopasse suuremaid kanamunade saadetiisi. Arvestades laienevat kanamunade tarvitust ei tohiks kanamunade müügi-võimalusi rahvusvahelisel turul tänavu hinnata halvemaiks kui m. a.

Eestis võib oodata k. a. kanamunade väljaveos uue tõusu algust. Lindude arv on suurenenud võrreldes m. a-ga üle 20% ning paremate munahindade tõttu on märgata üldist huvi tõusu munade müügi vastu.

Väga tähtsaks ülesandeks eesti linnukasvatuses tuleb pidada just sügise ja talvise toodangu tõstmist, et saada kanamunadest rohkem valuutat. Möödunud aastavahetuse periood oli ses suhtes õpetlik. Parajasti siis, kui väliseturul tõusid kanamunade hinnad haritippu ja eesti kanamunadest saaduks üle 10 s tk., ei olnud meil saata välja ihtegi kasti kanamune. Toodang suutis vaevalt katta sise-maist tarvidust. Väljavedu on katkestatud juba kuu aega. Samal ajal jätkab aga, näit., Soome pidevalt ekspordi, läkitades igal nädalal väliseturule mõni tuhat kasti. Eesti rahvamajandusele on see otse kahjulik, et kevadel odavate hindadega on meil kanamune ekspordida rohkesti, kuid sügisel peame loobuma kõrgeist hindadest kauba puudusel. Parandust saavad siin tuua ainult kanamajade juurdehitamine ja lindude parem pidamine. Korralikes kanamajades on talvine toodang isegi suurem kevadisest. Kui jõuame ses suhtes edasi, tõuseb linnukasvatuse rahvamajanduslik tähtsus veelgi.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

TÖÖSTUSETTEVÖTTED JA TÖÖLOLU 1. DETS. 1937. A. INDUSTRIAL ENTERPRISES AND EMPLOYMENT ON DETS. 1. 1937.

Tööstusettevõtete ja töötajate arv, arvatud kaasa ehituse alal tegutsevad ettevõtted, näitavad saavutatud stabiilsust. Ülevaate tööstusettevõtete arvu juurdekasvu ja kahanemise kohta m. a. 1. XII võrreldes eelmise kuu ja möödunud aastate sama ajaga saame järgmisist arvudest:

Tööstusettevõtete juurdekasv (+) või kahanemine (—) 1. XII 37.

Võrreldes	Suurtööstus	Keskistööstus	Kokku
1. XI 37	— 6	+ 27	+ 21
1. XII 36	+ 55	+ 66	+ 121
1. XII 33	+ 155	+ 498	+ 593
1. XII 32	+ 178	+ 476	+ 654
1. XII 29	+ 194	+ 511	+ 645

Ehitushooaja möödumise tõttu vähenes m. a. nov. ehituse alal teotsevate ettevõtete arv suurtööstuses 6, kesktööstuses suurenes aga piiritusevalmistamise hooaja kättejõudmise tõttu 27 ettevõtte võrra.

Rööbiti ettevõtete arvu suurenemise või vähenemisega on kujunenud ka töötajate arv tööstuses:

Töötajate arv suur- ja kesktööstuses.

Võrreldes	Suurtööstus	Keskistööstus	Kokku
1. XII 37	48 491	8 983	57 474
1. XI 37	50 059	8 972	59 031
1. XII 36	42 479	8 578	51 057
1. XII 33	27 053	5 012	32 065
1. XII 32	25 287	4 644	29 931
1. XII 29	31 162	4 703	35 865

Suurenemine või vähenemine m. a. 1. detS.

Võrreldes	Suurtööstus	Keskistööstus	Kokku
1. XI 37	— 1 568	+ 11	— 1 557
1. XII 36	+ 6 012	+ 405	+ 6 415
1. XII 33	+ 21 438	+ 3 971	+ 25 409
1. XII 32	+ 23 204	+ 4 399	+ 27 543
1. XII 29	+ 17 329	+ 4 280	+ 21 609

Võrreldes eelmise kuuga vähenes töömaht tööstuses m. a. nov. ca 1 600 isiku võrra. Kuid võrreldes e. a. sama kuuga oli töömaht m. a. 1. XII ca 6 400 isiku võrra suurem.

Murdude ja kaevanduste rühmas tõusis töötajate arv 1. XII m. a. 5 025, mis on madalam eelmisest kuust 1,7%, kuid ületab 1936. a. sama aja seisust 22,5% ja

1929. a. 93%. Tegevuse vähenemine on toimunud peamiselt turbatööstuse arvel, kus sesooni möödumisel töötajate arv vähenes 16% võrreldes eelmise kuuga; 1936. a. sama aja seisust on aga töötajate arv suurem 25%. Põlevkivikaevandusis suurenes töötajate arv võrreldes eelmise kuuga 1,4% ja 1936. a. 25,3%.

Mineraalide töötlemise alal on töötajate arv väiksem eelmisest kuust 11% ja suurem 1936. a. sama aja seisust 22,8% ning 1929. a. omast 51,7%. Savi- ja keraamikatööstuses vähenes töötajate arv 19,2%, kus see omab sesoonset iseloomu. Väiksemal määral vähendasid nov. tööjõudu klaasitööstus (10,9%) ning tsemendi-, lubja- ja kipsitööstus (3,4%); võrreldes 1936. a. sama ajaga on töötajate arv neil aladel siiski vastavalt 45%, 12,8% ja 19,6% suurem.

Metallitööstuses vähenes töötajate arv nov. 1,4%, kuid on siiski suurem 1936. a. sama aja seisust 16,6% ja 1929. a. omast 57,2%. Metallitööstuse erialadest osutub väikest töömahutõusu elektriaparaatide valmistamine 2,8%, raudtee- ja trammitöökojad 2% ning laevaehitus ca 1%. Tagasiminekut võib märkida nov. masinaehituse alal 5,3% ja mehaanika- ning lukusepatöökodades 2%, kuna teised alad on ligikaudu võrdselt eelmise kuuga. Kuid võrreldes 1936. a. on kõigil neil aladel tööjõusuurenemine vastavalt 55%, 6%, 19,5%, 13% ja 38%.

Keemiatööstuses suurenes töötajate arv seebi- ja küünlätööstuses 3%, põlevkiviõlitööstuses 1,3% ja kummitööstuses ligi 1%. Võrreldes 1936. a. on tõus neil aladel vastavalt 9,7% ja 70%, peale kummitööstuse, kus tagasimineku on 5%. Mitmesuguste keemilainete tööstuses langes töötajate arv novembris 5,9%, kuna tuletikutööstuses töötajate arv on eelmise kuuga võrdne; võrreldes 1936. a. sama ajaga on töömaht siiski suurem vastavalt 35,1% ja 7,8%.

Nahatööstuses töötas m. a. 1. detS. 578 töötajat, mis on väiksem eelmisest kuust 1,5% ja 1936. a. sama aja seisust 4%, kuid suurem 1929. a. omast ca 25%.

Tekstiilitööstuses suurenes töötajate arv m. a. nov. võrreldes eelmise kuuga 0,3%; võrreldes 1936. a. sama ajaga on suurenemine 3,3% ja 1929. a. 19,9%. Suurenemine toimus nov. peamiselt toorlinatööstuse arvel, kus hooaja kättejäudumisel üks ettevõtte alustas tegevust. Nii töusis töötajate arv linatööstuses 6,4% ja 4,8%, apretuur- ning värvimistööstuses 1,3% ja 13,6% võrreldes vastavalt eelmise kuu ja 1936. a. sama ajaga. Aktiivsuse nõrgenemist võis märkida kõie-, nõõri- ja niiditööstuses 13,2 ja 14,8% ning kunstiõõrde- ja pudukaupade tööstuses 1,9% ja 1,0% võrreldes vastavalt eelmise kuu ja 1936. a. sama ajaga. Puuvillatööstuse töömahu vähenemine oli m. a. nov. ligi 1%, kuid võrreldes 1936. a. on olukord tegevuse ulatuse poolest siiski üle 7% soodsam.

Puutööstuses vähenes töötajate arv nov. 7%. Võrreldes 1936. a. sama ajaga on töötajate arv siiski suurem üle 20% ja 1929. a. seisust ca 25%. Toormaterjali lõppemise tõttu oli vallandamisi peamiselt saeveskites, kus töömaht vähenes 17%, kuna muude puuesemete valmistamise alal suurenes töötajate arv 13,6%. Võrreldes 1936. a. sama ajaga on suurenemine neil aladel vastavalt 16% ja ca 105%.

Paberitööstuses töötas m. a. 1. dets. 2445 töötajat, mis on väiksem eelmisest kuust 12 isiku ehk 0,5% võrra ning suurem 1936. a. sama aja seisust 5,4% ja 1929. a. omast 3,9%.

Polügraafiatööstuses suurenes töötajate arv võrreldes eelmise kuuga ligi 1%, 1936. a. sama ajaga 11,3% ja 1929. a. omaga 17,9%.

Toit-, maitseainete ning jookide tööstuses ulatus töötajate arv 3444, mis oli 61 isiku ehk 1,8% võrra suurem eelmisest kuust ja ületas 1936. a. sama aja seisuga 7% ning 1929. a. oma 36%. Töömahu tõusu annavad konservitööstus 12,5%, tapamajad 5,4%, šokolaadi- ja kompvekitööstus 0,3%, linnase- ja õllevabrikud 0,8% võrreldes eelmise kuuga. Kuid võrreldes 1936. a. sama ajaga oli kõigil mainitud aladel tööjõusuurenemine vastavalt 50%, 0,5%, 13,7% ja 14,4%. Kõik teised selle rühma

erialad on enamvähem võrdsed eelmise kuuga.

Kehakatte- ja pudukaupade tööstuses töötavate isikute arv vähenes nov. võrreldes eelmise kuuga 2,2% ja võrreldes 1936. a. sama ajaga 9,2%, kuid oli 1929. a. seisust ligi 70% suurem. Nõrgenemistendentsi osutab võrreldes eelmise kuuga moe- ja pudukaubatööstus 7,9% ning jalanoudetööstus 1,5%. Riietevalmistamise alal suurenes töötajate arv 0,4% ja võrreldes 1936. a. sama ajaga 9,3%.

Ehitustööstuses tegeles ilma Teedeministeeriumi Avalikkude tööde osakonna tööllisteta 1. dets. m. a. 4944 töötajat, mis on 878 isiku ehk 15% võrra väiksem eelmisest kuust, ületab aga 1936. a. sama aja seisuga 40%. Ehitushooaja möödumisega, mil valmisid mitmed ehitised, vähenes töötajate arv hoonete ehitamise alal võrreldes eelmise kuuga 9,7%. Välisehituste alal vähenes töömaht võrreldes eelmise kuuga ca 20%. Võrreldes e. a. ga oli ehitustegevus möödunud 1. dets. suurem hoonete-ehituse alal ca 55% ja välisehituse alal ca 25%.

Vastavalt töölliste arvu suurenemisele töusis tublisti ka töölliste töötundide arv võrreldes kahe eelmise aasta sama ajaga.

Töölliste töötundide üldarv suur- ja kesktööstuses (1000).

	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1937 nov.	8 474	1 536	10 010
1937 okt.	8 648	1 562	10 210
1936 nov.	7 222	1 370	8 592
1935 nov.	6 300	1 175	7 475

Suurenemine või vähenemine 1937. a. nov. (± %)

Võrreldes	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1937 okt. (=100)	- 2,0	- 1,7	- 2,0
1936 nov. (=100)	+17,3	+12,1	+16,5
1935 nov. (=100)	+34,5	+30,7	+33,9

Koos tööstuse töömahu suurenemisega töusis ka tööllisile ja administratsioonile makstud palga üldsumma. Peale töömahu suurenemise mõjus palgasumma-tõusule veel töötasu normide kerkimine:

Tööloolu ja tööliste teenistus suurtööstustes. — Employment and Wages in Large-scale Industries.

	Töötajate arv Number of Workers				Tunniteenus novemberis 1937 Hourly Wages in November, 1937									
					Snt.				Mehed — Men				Naised — Women	
	1. XII 1937	± %			1936. a. november = 100	1927—31 = 100	1936. a. november = 100	1927—31 = 100	Snt.	Nominal Wages		Real Wages		
		1. XI 1937 = 100	1. XII 1936 = 100	1. XII 1929 = 100						November 1936 = 100	1927—31 = 100	November 1936 = 100	1927—31 = 100	
I Murrud ja kaevandused — Mines and quarries	5 025	- 1,7	+22,5	+ 92,9	43,8	118	128	111	128	25,8	105	101	98	102
II Mineraalide töötlemine — Mineral working industry	2 007	-11,1	+22,8	+ 51,7	43,2	123	128	115	180	22,6	117	116	110	118
III Metallitööstus — Engineering industry	6 480	- 1,4	+16,6	+ 57,2	44,1	106	101	99	102	27,0	117	107	110	111
IV Keemiatööst. — Chemical ind.	2 501	- 0,6	+44,9	+355,4	88,1	121	110	114	111	25,7	96	114	90	116
V Nahatööstus — Leather ind.	578	- 1,5	- 4,1	- 25,4	25,7	99	90	83	91	21,4	107	102	100	103
VI Tekstiilitööstus — Textile ind.	12 109	+ 0,3	+ 3,3	+ 19,9	34,3	108	121	101	123	26,4	111	126	104	128
VII Puutööstus — Woodworking industry	3 817	- 7,0	+21,2	+ 26,1	39,3	102	110	96	111	25,4	101	106	95	107
VIII Paberitööstus — Paper ind.	2 445	- 0,5	+ 5,4	+ 3,9	39,4	115	116	108	118	26,0	117	114	110	116
IX Polügraafiatööstus — Polygraphic industry	1 519	+ 0,9	+11,3	+ 17,9	44,3	103	94	97	95	27,0	99	90	93	91
X Toit-, maitseain. ja jookide ts. — Foodstuff, stimul. and beverage industry	3 444	+ 1,8	+ 7,0	+ 36,1	36,9	104	101	98	102	20,6	107	88	100	89
XI Kehakatte- ja pudukaupade ts. — Clothing a. dry-goods ind.	2 005	- 2,2	- 9,2	+ 68,8	43,7	124	94	116	95	24,8	108	88	101	89
XII Ehitustööst. — Building ind.	4 944	-15,1	+89,9	+623,1	40,9	112	111	105	112	22,8	127	104	119	105
XIII Elektri- ja gaasi- ja vesivarustis — Electric power plants, gas and water works	1 086	- 0,5	+14,2	+ 55,6	43,0	101	90	95	91	33,8	119	115	112	117
XIV Puhastustööstus — Sanitation industry	131	+ 7,4	+15,9	- 14,9	37,2	119	83	112	84	20,8	106	85	99	86
Keskmine — Average	48 491	- 3,1	+14,2	+ 55,6	40,7	111	111	104	112	25,2	108	112	101	113

Palga üldsumma suur- ja kesktööstuses (1000 kr.)

	Töölised	Administratsioon	Kokku
1937 nov.	3 452	790	4 182
1937 okt.	3 534	784	4 268
1936 nov.	2 695	596	3 291
1935 nov.	2 204	511	2 715

Suurenemine või vähenemine 1937. a. nov. (± %)

Võrreldes:	Töölised	Administratsioon	Kokku
1937 okt. (=100)	- 2,3	- 0,5	- 2,0
1936 nov. (=100)	+23,1	+22,5	+27,1
1935 nov. (=100)	+56,6	+42,9	+54,0

M. a. nov. oli keskmine tunniteenus suurtööstuses meestel 40,7 ja naistel 25,2 s. ning kesktööstuses vastavalt 33,6 ja 21,5 s. Seega on tunniteenus tõusnud suurtööstuses meestel 10,6% ja naistel 8,2%

ning kesktööstuses meestöölistel 6,0% ja naistöölistel 9,1% võrreldes 1936. a. sama ajaga.

Reaalteenus (teenistuse ostujõud tunniteenistuse alusel) on tõusnud võrreldes 1936 a. nov. suurtööstuses meestöölisel keskmiselt 4% ja naistöölisel 1%. Võrreldes 1927—31. a. keskmisega on tööliste teenistuse ostujõu tõus meestel 12% ja naistel 13%.

Tööõnnetusi oli m. a. nov. 1123, sellest suurtööstuses 1053, ja kesktööstuses 70. Seega tuleb ühe milj. töötunni kohta suurtööstuses 124,3 ja kesktööstuses 45,6, keskmiselt 112,2 tööõnnetust. Suhteliselt tõusis m. a. nov. tööõnnetuste sagedus võrreldes eelmise kuuga 4,8%, sellest suurtööstuses 5,2%, kuna kesktööstuses osutas tööõnnetuste sagedus langust 1,1%.

PABERIKAUBANDUSSEISUND.

Kodumaise paberitööstuse toodangust realiseeritakse teatavasti ümmarguselt 45% välismaale, mistõttu sellest tööstusest on kujunenud küllaltki tähtis eksporttööstusharu. Kui ka meie paberiekspordit koguslikult mullu võrreldes e. a. suurenes võrdlemise vähe, olid tulemused ekspordiväärtuse mõttes ometi tunduvalt soodsamad. Kokkuvõttes m. a. 11 kuu kohta võrreldes e. a. sama ajavahemikuga näitavad, et paberiekspordist saadi mullu üle 2 milj. kr. ehk ümmarguselt 0,5 milj. kr. rohkem kui e. a. Sellest järeldame, et nagu mitmete teiste kaupade eest, saadi ka meie paberitööstussaaduste eest m. a. tunduvalt paremat hinda.

Kogu meie paberiekspordit sõltub suurel määral eeskätt trükipaberi väljaveo kujunemisest. Mullusest paberiekspordit väärtusest moodustas trükipaber üksi 75%.

Meie trükipaberi tähtsamaks ostjaks osutus mullu Egiptus, kuhu väljavedu e. a. võrreldes suurenes enam kui kolmekordseks. Varemõil aastail etendas sel alal tähtsamat osa Holland, milline maa ostis meilt trükipaberit kõige rohkem. Nüüd on see maa jäämas teisele kohale. Hollandisse veeti välja mullu 11 kuu jooksul 788 tn ning Egiptusse 1329 tn trükipaberit.

Tähtsamaist meie trükipaberi välisurgudest tuleks nimetada veel Hiinat, kuhu mullu müüdi 520 tn vastavat paberiliiki, seega märksa rohkem kui e. a., vaatamata raskele olukorrale, millises see maa viibib praegu. Ka L.-Aafrika, Holl. Ida-India, Türgi, Malta, Br.-India, Argentiina j. m. olid suuremaks eesti trükipaberi ostjaks m. a. Olgu tähendatud, et meie trükipaberi ekspordit ositub ligemale 80-le välisurule, mistõttu paberitööstus ositub meil suurima välisurgude-võrguga tööstusharuks. See asjaolu võimaldab ka selle kauba väljavedu hoida enam-vähem ühtlasel tasemel, aidates müügi võimalusi välisurgudel reguleerida ja tasakaalustada.

Ka pakkimispaberi alal on välisurgude võrk kaunis suur, kuid kaaluvama osatähtsusega on siin siiski paar turgu.

Tähtsamaks eesti pakkimispaberi tar-

— PAPER TRADE CONDITIONS.

vitajaks on Briti, kuhu siirdus, näit., mullu ümmarguselt 40% vastava kauba ekspordist. Pakkimispaberi väljavedu Britti on viimaseil aastail püsinud pidevalt enam-vähem ühtlasel tasemel, umbes 700—800 tn piires. Teiseks tähtsamaks pakkimispaberi ostjaks oli varemõil aastail Hiina, kuid viimasel ajal on selle maa osasuurus ses suhtes vähenenud ning asemele on tulnud nüüd L.-Ameerika, eesotsas Ecuadori ja Peruuga. kuhu on müüdnud kokku 400—500 tn pakkimispaberit aastas.

Üldiselt näitas ka pakkimispaberi ekspordit mullu (11 kuu andmeil) tõusu, koguslikult 8% ja väärtusest 43%, millest ilmneb selgesti ka selle paberiliigi hinnatõus.

Hoopis tagaplaanile on jäänud rotatsioonpaberi ekspordit, langedes mullu 11 kuu jooksul eelmise aastaga võrreldes ca 70%. Kõigepealt vähenes selle paberiliigi väljavedu Brasiiliasse tunduvalt, 400 tn-lt 100 tn-le. Egiptus, Holland ja Prantsuse, kuhu turustati e. a. rotatsioonpaberit, langesid m. a. hoopis ära.

Vaadeldes lähemalt meie suuremate naaberriikide paberitööstuse eksporditegevust mullu, võime tähendada, et ka neis toimus m. a. sel alal elavnemine ning tulemused olid soodsamad e. a.-st. Soome ekspordit mullu jaan.—okt. 430 tuh. tn. paberit, eelmisel aastal samal ajavahemikul vaid 368 tuh. tn, kusjuures väljavedu oli igal kuul märksa intensiivsem vastavaist kuist e. a. Ühtlasi oli paberiekspordit mullu ka Rootsis elavam kui e. a., ehkki intensiivsemalt väiksemaulatuslikum Soomest. Rootsi ekspordit paberit m. a. 11 kuu jooksul 481 tuh. tn vastu e. a. Rootsi paberitööstust võib 1937. a. pidada kõigiti rahuldavaks. M. a. esimesel poolel ilmnenuid konjunktuuritõusu suudeti kasustada üldiselt hästi; erandi moodustab vast ainult ajalehepaber, mida müüakse tavaliselt pikaajaliste lepingute alusel ning see tõttu ei saadud nimetatud hinnatõusu kasustada täielikult. Mõõdund sūgisel mõjustada müüdugi muudatused rahvusvahelistel kaubaturgudel (hindadelangus) ka paberiturgu ning mõnelgi pool on mõeldud

teostada kas või ajutiselt toodangu piiramist.

Üldiselt tuleb tähendada, et kui ka praegugi veel paberihinnad on märksa kõrgemal kui aasta tagasi, on omegi ka tootmiskulud vahepeal kahtlemata tõusnud tähelepanuväärselt.

Väljavaated k. a.-ks on praegu võrdlemisi selgusetud ja ebakindlad. Paberitarvitus, näit., Britis on endiselt rahuldav, ehkki viimasel ajal on märgata mõningaid tagasiminekuid ses suhtes. Konjunktuuri tõusu ajal paberi laotagavaru Britis suurendati sageli enam-vähem spekulatsiooni eesmärgiga, milline asjaolu avaldub nüüd teatud määral müüjate tagasihoidlikkuses. Ühtlusetud on tingimused ka mandril ja ookeanitaguseil paberiturgudel. Kauge-Ida suhtes näib, et sõda Hiinas võib põhjustada tõsist takistust paberimüükide alal sinna ning on praegu selgusetu, millal taas arvestada nimetatud turgu kui normaalset. P.-Am. Ühendriiges on paberiturg ebakindel, tingitud eeskätt, nagu teada, üldise olukorra muudatustega majandustegevuses

seal (hiljutised börsikrahhid jne.). Meie suhtes peame ütleva, et ameerika turu olukorra kujunemine ei mõjusta küll meie paberitööstuse eksporttegevust otseselt, küll aga kaudselt. Müügivõimaluste raskendamise tõttu P.-Am. Ühendriigesse peavad mitmed paberiekспортmaad (Rootsi, Norra, Soome) suunama oma väljaveotegevust teistele turgudele, milliseid varustab ka Eesti, põhjustades seal senisest teravamalt võistlust, mis raskendab muidugi siis ka meie paberiminekut.

Meie paberi väljavedu det. teisel poolel oli võrdlemisi tagasihoidlik, kuid ei ole võimalik selgitada, kas see oli üldise turu olukorra tulemuseks või oli see tingitud tegevuse raugemisest jõulupühade tõttu, nagu tavaliselt. Tundub küll, et mõlemal tugeleil on olnud siin mõju. Periood aastavahe tusele on tavaliselt küll ikka võrdlemisi vaikne, kuna ollakse ametis eeskätt mitmesuguste sisekäitistlike tööde lõpuleviimisega, ning seepärast ei ole ka usutav, et rahvusvahelisel paberiturul olukord võiks lähemate nädalate jooksul üldiselt märgatavalt elaveneda.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

■ Majandusminister lubas Tallinna Maajaomanikkude Seltsile korraldada 19-st kuni 28. märtsini 1938. a. Tallinnas, Pritsimaja ja Börsisaales ehitusmaterjalide ja kodukaunistamismaterjalide, mille juures õhu- ja Gaasikaitse Ühing esineb väljapanekutega gaasikaitse alal.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa

■ A. Tikule, Tallinnas, V.-Posti 8 asuva ja senini väiketööstusena töötanud jalanaidude töökoja „Terastald“ ümberkorraldamiseks ja kesktööstusena sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 12 töölisi. Jõuandjaks 1,5 hj. elektrimootor. Valmistatakse ja parandatakse igasugu jalanõusid ning varustatakse neid erilise kummi — nn. „terastallaga“.

■ E. Lillioja'le, Nõmmel, Põllu 39 asuva ja senini väiketööstusena töötanud kudemistööstuse ümberkorraldamiseks ja

kesktööstusena sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 12 töölisi. Jõuandjaks 0,5 hj. elektrimootor. Kootakse sukki, sokke, salle jms.

■ H. Kliver'ile, Tallinnas, Koidula 10 sisseseatud templitööstuses töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 6 töölisi. Jõuandjaiks elektrimootorid kogujõuga 10 hj. Valmistatakse igasugu graveerimis- ja tempel- ning märkidetöid.

■ J. Lorup'ile, Tallinnas, Koplis, end. Beckeri tehaste maa-alal asuva õskklaasivabriku peenlihvimisosakonna ruumide ja seadise suurendamiseks. Suurendatud osakonnas leiab tööd 73 töölisi senise 30 asemel. Jõuandjaiks elektrimootorid kogujõuga 24 hj. Graveeritakse, lihvitakse ja maalitakse mitmesuguseid klaasnõusid ja -tooteid.

■ A. Toll'ile, Pärnus, Vana-Sauga tn. uue kalajahutööstuse ehitamiseks ja

sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd 6 töölisi. Jõuandjaks 60 hj. diiselmootor. Valmistatakse kalajahu.

■ U/Ü „Riina” — J. A. Peiker & Ko, Tallinnas, Tartu m. 45 kestatehase sisseseadmiseks ja töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 7 töölisi. Jõuandjaks 3 hj. elektrimootor. Valmistatakse paberossikesti.

■ G. Massakas'ele, Tartus, Raekoja 60 sisseseatud katelsepa- ja masinate-

töökojas töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 5 töölisi. Jõuandjaks 3,1 hj. elektrimootor. Parandatakse aurukatlaid ja põlutöömasinaid.

■ O/Ü „Narva kirjastusühisus”, Narvas, Suur tän. nr. 1 asuva trükkikoja suuren- damiseks ja ümberkorraldamiseks. Ette- võttes leiab tööd 27 töölisi. Jõuandjaks elektrimootorid kogujõuga 13 hj. Valmis- tatakse mitmesuguseid trüki- ja köitetöid.

RAHANDUS

PANGAD NOVEMBRIS 1937. — BANKS IN NOVEMBER IN 1937.

Pankade laenu-tegevuse elavnemine sügisküül ilmneb meil hooaegse nähtusena. Ka vastmöödunud sügisel näitasid pangalaenu- taas kasvukalduvust pärast 4 küüd kestnud koondumist. Tähelepanu väärib vaid asja- olu, et kasvukalduvus oli m. a. palju ta- gasihoidlikum, mitte ainult võrreldes 1936. a. mil laenu- paisumine oli erakordselt hoo- gus, vaid ka varemata aastatega. Nimelt kasvasid laenu- aktsia- ja tähtsamail ühis- pankadel sept.-nov. 1937. a. 1078 tuh. kr, 1936. a. 7384 tuh. kr, 1935. a. 2061 tuh. kr ja 1934. a. 1567 tuh. kr. Laenu- de aeglase kasvu tõttu möödunud sügisel osutus 1937. a. 11 kuu juurdekasv samuti väikse- maks samaaegselt 1936. a., andes 7928 tuh. kr 11 716 tuh. kr vastu 1936. a. Laenu- de kasvu aeglustumist möödunud sügisel ei põh- justanud krediidi- nõudluse vähenemine; see püsis elavana, kuid ei leidnud rahuldami- st täies ulatuses pankade poolt. Selle nähtu- se üldisimaks põhjuseks oli hoiuste juur- dekasvu väiksus, eriti aasta esimesel poo- lel ja laenu- tahtjate suurem sõelumine pan- kade poolt. Krediidi- pinge suurenemine võr- reldes 1936. a. peegeldub muu- seas laenu- de ja hoiuste vahelkorra muutuses. Ni- melt kasvasid jaan.-nov.: 1937. a. — laenu- 7928 tuh. kr ja hoiused 6171 tuh. kr ning 1936. a. laenu- 11 716 tuh. kr ja hoiu- sed 14 377 tuh. kr. M. a. sügisküül paisu- sid hoiused (+ 3267 tuh. kr) küll kiiremini laenu- dest, ent tuleb arvestada, et oleval andmel oli suur osa juurde- tulnud summast juhusliku iseloomuga ja seetõttu mitte ka-

sustatav laenuressursina. Pankadesse 1937. a. lisahoiuseina kogunud summa oli üle poole väiksem 1936. a-st. Sellest ei saa siiski järeldada hoiutegevuse tagasimineku- t, arvestades reaalsissetulekute üldist suurene- mist. Oleval osalisil andmel oli hoiuste juurde- vool pankadesse m. a. ulatuslikum 1936. a-st, ent kuna väljavoolu hoogustumi- ne oli veelgi tundu- vam, kujunes hoiuste- seisul paisumine väiksemaks m. a. Toodust järeldub, et hoiuste kasvu pidurdas 1937. a. suuremal määral summa- otsene rakendus omanike poolt.

Möödunud nov. suurenesid hoiused 2240 tuh. kr (pankadevahelised summad + 363 tuh. kr), millest langes 1713 tuh. kr aktsia- ja 527 tuh. kr tähtsamate ühispankade ar- vele. Lisasummast moodustas üle poole ühele suuremale pangale väljamaksmiseks saabu- nud ülekan- desumma. Seega ei olnud lisasumma suuremas osas kasustatav ka lühiaegseks rakendamiseks, mis osalt tingis ka kassareservi paisumist (+ 579 tuh. kr aktsia- ja + 164 tuh. kr ühispankadel). Üldsummas suurenes pankade käsutuses- olev võõrkapital nov. 2615 tuh. kr (+ 2418 tuh. kr. aktsia- ja + 197 tuh. kr ühispankadel), sellest 375 tuh. kr võla- ja korresp.-arvete osas. Üldsummas ulatusid hoiused nov. lõ- pul 99 593 tuh. kr, olles suurenenud võr- reldes 1936. a. 10 718 tuh. kr. Laenu- de kasv oli nov. tagasihoidlik, ulatudes 12 tuh. kr era- ja 357 tuh. kr tähts. ühispankadel. Erapankade laenu- de kasvu pidurdas eramet- sakaubandusele antud krediitide tagasival-

Pankade arvetesels (1000 kr.). — Composite Statement of Accounts of Banks (in 1000 Kr.).

	80. nov. 1937	31. okt. 1937	30. nov. 1936	Muutus — Change	
				Nov. 1937	1. XI 36 — 30. XI 37
ERAPANGAD — PRIVATE BANKS:					
Hoiusummad — Deposits	57 108	55 895	50 103	+ 1 713	+ 7 002
Korresp. (pass.) — Balances with correspond. (credit)	11 240	11 156	11 369	+ 84	+ 129
Võlaarv. ja rediskont — Loans & rediscounts	9 050	8 429	8 052	+ 621	+ 998
Laenud — Loans	64 149	64 137	59 172	+ 12	+ 4 977
Korresp. (akt.) — Balances with corresp. (debit)	6 037	7 834	4 444	- 1 797	+ 1 593
Garantiid — Guarantees	6 633	6 438	11 105	+ 200	- 4 472
Väärtpaberid — Securities	8 179	8 068	6 803	+ 111	+ 1 376
Kassareserv — Cash reserves	5 484	4 905	5 010	+ 579	+ 474
TÄHTS. ÜHISPANGAD — PRINCIP. CO-OPER. BANKS:					
Hoiusummad — Deposits	42 485	41 958	38 769	+ 527	+ 3 718
Korresp. (pass.) — Balances with corresp. (credit)	998	1 005	827	+ 7	+ 171
Võlaarv. ja redisk. — Loans & rediscounts	3 005	3 828	2 247	+ 823	+ 758
Laenud — Loans	38 229	37 572	34 261	+ 357	+ 3 968
Korresp. (akt.) — Balances with correspond. (debit)	1 374	1 573	1 160	+ 199	+ 214
Garantiid — Guarantees	728	761	761	+ 3	+ 33
Väärtpaberid — Securities	3 899	3 742	3 192	+ 157	+ 707
Kassareserv — Cash reserves	6 985	6 821	6 224	+ 164	+ 761
KOKKU — TOTAL:					
Hoiusummad — Deposits	99 593	97 853	88 875	+ 2 240	+ 10 718
Korresp. (pass.) — Balances with corresp. (credit)	12 238	12 161	12 196	+ 77	+ 42
Võlaarv. ja redisk. — Loans & rediscounts	12 056	11 757	10 299	+ 298	+ 1 756
Laenud — Loans	102 378	102 009	93 433	+ 369	+ 8 945
Korresp. (akt.) — Balances with correspond. (debit)	7 411	9 407	5 604	- 1 996	+ 1 807
Garantiid — Guarantees	7 361	7 194	11 866	+ 187	+ 4 505
Väärtpaberid — Securities	12 078	11 810	9 905	+ 268	+ 3 033
Kassareserv — Cash reserves	12 469	11 726	11 284	+ 743	+ 1 235

gumine. Kui varemmail aastail nov. nõuti metsatöötlemiseks ekspordiks ka uusi krediite, siis m. a. selline laenuõudlus peagu puudus, tingitult peamiselt väljavaadete ebaselgusest metsakaubanduse alal välismaal ja metsahindade tõusust sisemaal. Ühispankade poolt anti uusi laene suurem-osalt põllumajandussaaduste väljaveo korraldamiseks. Laenude seis nov. lõpul oli 102 378 tuh. kr, mis on enam 1936. a-st 8945 tuh. kr (+ 4977 tuh. kr era- ja + 3968 tuh. kr ühispankadel). Võrreldes 1936. a. samaaegsega näitasid kasvu veel mahutised väärt-pabereisse (+ 2083 tuh. kr) kassatagavara (+ 1235 tuh. kr) ja akt. korresp.-arved (+ 1807 tuh. kr). Lisakrediitide ja muude mahutiste läbiviimine võimaldus hoiuste juurdevoolust ja võlaarvete suurendamise teel (+ 1798 tuh. kr) hangitud kapitali abil.

Eesti Panga arvetes seis nov. asetleitud muutused olid võrdlemisi väikesed. Jooksvad arved ulatusid kuu lõpul 35 milj. kr, olles kasvanud tildse (+ 0,5 milj. kr), valitsuse (+ 0,3 milj. kr) ja pankade (+ 0,8 milj. kr) ning koondunud muus osas (- 0,6 milj. kr). Pangatähed liikvel (- 0,5 milj. kr) ja kattevara (- 0,8 milj. kr) koondusid, moodustades vastavalt 49,8 milj. kr ja 49,5 milj. kr. Uusi laene anti nov. 0,8 milj. kr suurusel ja nende seis oli kuu lõpul 27,1 milj. kr. Võrreldes 1936. a. sama ajaga olid kasvanud jooksvad arved 9,3 milj. kr (valitsuse arvel 6,9 milj. kr) ja käibelolevate pangatähtede summa 4,8 milj. kr. Nimetatud summad mahutati peaosas välisvarasse (kattevara + 9,2 milj. kr, välisvara väljaspool kattevara + 1,3 milj. kr), laenuadesse (+ 3,0 milj. kr) ja muusse akti-vaasse.

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Võituruseisundi kujunemine toimub tavaliselt pärast pihi nõrgenevalt, mis nähtust

tuleb märkida ka k. a. alguse kohta. Nii lõdvenes võituruseisund ka m. n., kusjuures

eriti tunduvat langust näitas taani võihind Inglises (13 š cwt-lt). Meie võihinnaks noteriti Manchesteris 118—120 š cwt e. n. 125—127 š vastu, s. o. 7 š cwt-lt ehk 12 s. kg-lt madalamaks. Kuna ka Saksast saadav võihind nõrgenes, noteeriti meie eksportvõihinnaks 170 s. kg franko saatejaam. Turutendentsid vaikne.

Võituruseisundi kujunemine toimus m. a. lõpul ebanormaalselt üksikute maade võihindade tasemete suhtes. Nii läks erakorraliselt suureks ookeanitaguste maade ja taani võihinna vahe, mis ulatus juba 40 š-le cwt. ehk üle 70 s. kg. Samuti kujunes küllalt suureks meie võihinna vahe võrreldes soome ja taani võihinnaga. Kuna taani ja soome võihind on viimasel ajal langenud enam kui teiste maade omad, on seisund ses mõttes muutunud meile soodsamaks. Hindade vahede vähenemistendentsid püsib tõenäoselt edasi, kusjuures aga üldine võihindade tase võib nõrgeneda veelgi.

Meie võitootmine kui ka väljavedu näitas m. a. tunduvat edukust. Nii eksportisime võid m. a. 13 180 tn, 1936. a. 10 955 tn vastu. Seega suurenes või väljavedu m. a. 20%. Väljaveetud võikogusest läks Saksa 4 863 tn ja Inglisse 8 097 tn. 1936. a. vedasime võid Inglisse 5 993 tn ja Saksa 4 598

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul leidis aasta vahetusel aset tunduv nõrgenemine. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering Londonis langes 6 š tsn. 86 š-le tsn. Turunõrgenemine on tavaline nähtus pärast pühi, kuna nõudmine nõrgeneb. Kuid vaatamata tunduval langusele, ületab praegune kõrgema sordi noteering Londonis siiski 7 š e. a. seisul samal ajal ehk 9 š 1935. a. seisul.

Meie peekonsigade noteering langes aasta vahetusel 1 s. kg-lt. K. n. maksavad eksporttapamajad peekonsigade eest järgmisi hindu:

TAPALOOMADE JA LIHATURG.

M. n. valitses looma- ja liyahindades pühade tõttu juhuslik ning kujunemata tendents. Hindade stabiliseerumist on loota alles eeloleval nädalal, kui kujuneb välja üksikute kaubaliikide ja -sortide pakkumise

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalas		1938. a.	1937. a.	1936. a.
	1./I 9./I 1938	27. XII 31./XII 1937	1./I kuni 9./I	1./I kuni 10./I	1./I kuni 12./I
VÕI (tonni) <i>Butter (tons)</i>	152,6	158,9	152,6	13,2	88,8
Sellest:					
Saksa . . .	87,4	64,1	87,4	—	—
Inglisse . .	65,1	89,8	65,1	0,5	58,8
MUNAD (tah. f.) — <i>Eggs (1000)</i>	—	—	—	—	48
Sellest:					
Inglisse . .	—	—	—	—	—
Saksa . . .	—	—	—	—	48
PEEKON (tonni) — <i>Bacon (tons)</i>	12,6	27,0	12,6	19,5	32,1
LINA (tonni) <i>Flax (tons)</i>	290,6	250,6	290,6	160,1	186,7
Sellest:					
Inglisse . .	246,4	—	246,4	40,7	128,8
Belgiaesse .	—	5,1	—	—	20,6
Soome . . .	—	12,3	—	—	7,2
Saksa . . .	—	—	—	86,8	20,3
Prantsusse .	10,1	211,4	10,1	—	9,8

tn. Seega oli meil m. a. Inglisse mineva võikoguse osatähtsus suurem kui 1936. a.

Vastavalt kindlustatud eksportvõihinnale on võihinnatase ka siseturul olnud võrdlemisi püsiv, kusjuures lauavõi on maksunud 200—220 s. kg ja köögivõi 160—190 s. kg.

Tapakaalud	I sort	II sort	III sort	IV sort
60—72 kg.	87	82		
55,5—59 "	82	78	Siseturu hinnad	
72,5—75 "	82	78		
75,5—80 "	78	74		

Vastavalt peekonsigade hindadele noteeriti elussigade hinnad järgmiselt:

90—120 kg ja üle 160 kg 60 s. kg.,
121—160 kg 65 s. kg.

M. n. tapeti eksporttapamajades 1 092 siga ja osteti 1 307 elussiga. Esimene saadeti elussiga k. a. saadetakse Saksa 13. skp. — ca 1 900 siga.

— CATTLE AND MEAT MARKET.

ja nõudmise suhe. Veisehinnad kaldusid m. n. pidevale kõvenemisele. Eeloleval nädalal on loota mõõdumist kõrgemaid hindu.

Veiste pakkumine keskmine. Nõudmine hea. Suurmitügil maksus veiseliha:

suured pullid rammusad 48—50 s., ja keskmised 45—48 s. kg. Eluskaaluhinnad 30—32 s. kg.

Väiksemad pullid rammusad 46—48 s., keskmised 44—46 s. ja lahjad 35—40 s. kg. Eluskaalu järgi turustati väiksemaid pulle keskmises ja paremas rammususes 28—31 s. kg.

Lehma- ja härjaliha rammusad 48—52 s., keskmised 40—43 s. ja lahjad 35—38 s. kg. Lehmade eluskaaluhinnad sõltuvalt rammususest 18—23—33 s. kg.

Turustades veiseid lihakaalu alusel, kus nahk ja pudemed jäävad ostjale, tuleb eeltoodud lihakilole hinnale arvata naha ja pudemete arvel juurde — pullidel 10—12 s. ja lehmadel 12—14 s.

Vasikate pakkumine pärast pühi väike. Nõudmine püsib keskmine. Kuna kaup vähe, püsivad ka hinnad kõrged. Nii maksuvad keskmised tapetud vasikad ühes nahaga nuumatud 80—82 s., keskmised 75—

80 s. ja lahjad 60—70 s. kg. Elusvasikate hinnad 40—45—50 s. kg.

Lammaste pakkumine tagasihoidlik. Nõudmine keskmine. Tapetud lambad ilma naha ja pudemeteta maksuvad; rammusad 62—65 s., keskmised 60—62 s. ja lahjad 55—60 s. kg. Eluslambad 35—37—39 s. kg.

Ekspordilambaliha-noteering jäi muutmatuks, s. o. 80—85 s. kg. Eluskaalu alusel maksti ekspordilambalihast franko saatejaam 37—39 s. kg.

Sigade pakkumine keskmine. Nõudmine hea. Nii maksusid tapetud sead; noored sead 82—85 s., lihasead 82—84 s., rasvasead 80—82 s. ja peekonkaalulised 82—85 s. kilo.

Nahkade hinnad. Veisenahad toorelt 80 s. kg. Vasikanahahinnad kõvenesid. Nii maksuvad vasikanahad 3,50 kr. tükk ning tendents kaldub kõvenemisele. Lambanahad 2,00—3,50 kr. sõltuvalt peamiselt villa pikkusest. Hobusenahad 13 kr. tk.

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahindade noteerimiskomisjon noteeris 10. jaan. s. a. Tallinna kohta järgmised hinnad: I valiku rõõskpiim piimakauplustesse müües 13 s. l. ja müües piimatööstustele 12 s. l. II valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 11 s. l. ja müügil piimatööstustele 10 s. liiter. Piima nõudmine ja pakkumine praegu on normaalne. Pühade vaheajal 28. detsembril 1937 ja 3. jaanuaril s. o. noteeriti vanad hinnad, nagu käesoleva nädala esmaspäevalgi. Pühade vaheajal tavalliselt kannatab piimaturg pühade ajal järgijäänud piima korraga müügituleku all. Tänavu ilmnes see nähtus nõrgemalt kui eelmistel aastatel, ega suutnud seetõttu piimahinnale, mis püsinud 1. novembrist m. a. alates, kardetavaks saada. Tänavu püsis hind kindlalt. Koolides õppetöö algusega muutus nõudmine piimale suuremaks ja on kõikjal pakkumisega tasakaalus, mõnel pool on isegi puudus piimast.

Möödunud aastal saadeti meilt piima Nõukogude Venesse, kuid 1. jaanuarist jäi see ära seetõttu, et ei ole korda läinud vastuvõetavatel tingimustel uut müügitulepingut sõlmida. Venelased soovivad piima saada

odavana hinnaga kui senini, kuid seejuures olevat nõudmist suurendanud piima väärtuse kohta. Praegu on aga kallinenud jõusööda hindade tõttu piimatootmise kulud tõusnud. Ja loomulik, et näisugusel korral on kasulik piim ümber töötada piimasaadusteks, millel on püsiv ja järjekindel turg. Juhuslikud, lühikeseajalised müügid aga desorganiseerivad meie piimamajandust neis rajoonides kus sellest ollakse otse puudutatud.

Väikemüügil maksus piim linnades piimakauplustes möödunud nädalal (senti liiter):

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinn	18—19	—	15—16	18
Tartu	14—16	12—13	—	11—12
Narva	15	—	—	10
Pärnu	18—19	14	—	18
Rakvere	15	—	—	11
Valga	15	—	—	10—11
Võru	—	—	—	10
Kuressaare	—	—	—	10

Piimahinnad väikemüügil on kõvenenud üksikutes linnades. Ainult Narvas langes II valiku piima hind 2 senti võrra, mis tingitud Nõukogude Venesse piimamüügi ärajäämisest.

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Vaatamata maailma-teraviljaturul valitsevale vaikusele näitasid hinnad võrreldes pühade-eelse nädalaga kalduvust tõusule, kusjuures rukki- ja maisihindade paranemine ületas samasuguse nisuhindade tõusu. Nii tõusis rukkihind Chicagos 9.66 kr-lt 10.65 kr-le, Winnipegis 10.65 kr-lt 11.76 kr-le ja Hamburgis 15.45 kr-lt 16.00 kr-le kv. Nisuhind tõusis Winnipegis 16.10 kr-lt 16.71 kr-le, Hamburgis 21.77 kr-lt 22.82 kr-le ja Liverpoolis 14.98 kr-lt 15.02 kr-le, kuna seevastu Chicagos oli tegemist mõnesendise hinnanõrgenemisega kv-lt, kusjuures jaanuari esimese nädala keskmiseks hinnaks kujunes Chicagos 12.52 kr. kv.

Maisiturul on argentiina pakkumised väga tagasihoidlikud, mistõttu euroopa sissevedajate riikide nõudmised rahuldatakse peamiselt P.-Am. Ühendriiges. Kuna lõunapoolkeramaade uue lõikuse mais ei ilmu veel nii pea sissevedajate maade turgudele ja Argentiinas on m. a. tagavarade seis väga elava kaubanduse tagajärjel langenud tasemele, mis kogust peetakse hädavajalikeks võimaliku uue saagi äpardumise puhul omanõuete rahuldamiseks, jääb kuni uue lõikuse turuleilmumiseni Argentiina maailma

LINATURG. — FLAX MARKET.

Juba m. a. viimasel kuul omas linaturg teatud stabiilsust. Sama tendents püsib ka uue aasta algul.

Jõulude järelmõjul on küll tegevus linaturul tavaliselt vaiksem, kuid siiski püsib seisund linaturul kindlana. NSVL-u lina hinnati £ 78—79 kasteleo IV gr. I sordi alusel cif, Läti-Livoonia £ 71—71.10 R sordi alusel cif.

Kuigi nõudmistest ei ole erilist elavust, on NSVL-u seisund kõvenenud ja nüüd nõuavaid venelased juba £ 49.10 kullas IV gr. I sordi alusel cif ning Läti linamonopoli ametlikult

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Soodsad ilmad m. a. lõpul võimaldasid maal põllumeestelt kartulite kokkuvõtmist. Tallinna toodi mõnikümmeid vagunit seemnekartuleid, sest det. keskpaiku läks rohkesti seemnekartuleid välja, mille tagajärjel oli võimalik mahutada ladudesse uusi taga-

maisiturul tähtsusetat kohale ja peamiseks nõuderauldajaks jäävad ka edaspidi P.-Am. Ühendriigid, kellede müügipoliitikast sõltuvad ka edaspidised maisihinnad. Pakkumise poolel põhjustas võistluse puudumine Argentiina müükide ärajäämisega k.a. esimeste päevade jooksul Chicagos pidevat maisihinna tõusu. Nii ületab praegune hind Chicagos ligi 10% pühade-eelse ja tõuseb 8.82 kr-le kv.

Tallinna Börsikomitee noteeris 5. jaan. teraviljadele ja nende jahvatussaadusile järgmised hinnad kr. kv. rukis 16, nisu 20—22.50, õlleoder 18, toiduoder 16—18 ja kaer 14—15.

	Puhk ja Pojad suurveski	A/S. Rotermanni tehased
Rukkijahu	17.20—18.50	17.80
Rukkipiitül	26	25—27
Nisupiitül	30—43	28—43

Sisemaa-linnade turgudel on teraviljaga kauplemine praegu võrdlemisi loid, kusjuures hinnad püsivad enamvähem pühade-eelsel tasemel. Rukkist maksti 14—17 s kg, nisust 20—24 s. kg, odrast 14—18 s kg, kaerast 10—15 s. kg, rukkijahust 16—18 s. kg ja nisujahust 26—30 s kg.

teatavaks tehtud linamüügihind on £ 45 kullas R sordi alusel cif.

Nagu kuulda, olevat venelased müüdnud viimasel nädalal ca 1000 tn lina £ 46.10—47 kullas fob. ja lätlased ca 200 tn £ 45 kullas fob. Edasi kuulduv ka leedulaste ca 1000 tn-se lina- ja takukoguse müügist Saksa.

Linahindade noteerimiskomisjon Tallinna börsil 7. I k. a. noteeris linakokkuostuhinnad Võru-Petseri R sordi alusel 107 s. kg. Tendents püsiv.

Petseri kuulaadale 3. I k. a. toodi 50 000 kg lina, mis müüdi hinnaga 110—112 s. kg R sordi alusel.

varu. K.a. esimese nädala jooksul saadeti 16 500 kv. kartuleid, sellest 15 000 kv. seemnekartuleid. Ülejäänud osa läks söögi-kartulina Rootsi. Sinna oleks võimalik müüa iga nädal rohkemgi, kuid praegu on raskusi maalt kartulite kättesaamisega.

Seemnekartulitagavarad Tallinnas hakka-
vad lõppema. K. n. läheb välja, kui ilmad
lubavad, 8000—10 000 kv. seemnekartuleid
ja söögikartuleid nii palju, kui suudetakse
maalt võtta kokku. Ilmade soojenedes võe-
takse põllumeestelt veel seemnekartuleid
vastu. Seega on võimalik põllumeestel saa-
da lahti tunnustatud seemnematerjalist.

Söögikartulihinnad on veidi paranenud
— ca 20 s. kv. Seemnekartulihind noteeri-
riti veidi madalamalt, sest I ja II klassi
kartulid on enamuses juba müüdnud, kuna

AEDVILJATURG. —

Tallinna turg on külma tõttu tõm-
bunud kokku. Öunahind on võrreldes jõulu-
eelsega langenud, mis on tingitud välis-
puuvilja müügileimumisest ja sellest, et
riknemakippuvaist tagavarust piüütakse
saada ruttu lahti. Sibulõuna kg. maksus
turul 15—35 snt., puuviljakauplusis nõutakse
heast sibulõunast kuni 50 snt. kg., tartu
roosiõuntest, äkeröst ja teisist suuremaid
punaseist sortidest kuni 80 s. kg. Öuna-
tagavaru jätkub siseturumüügiks veel kül-
laldaselt.

Ekspordi alal on märgata liikumist
veidi ainult sibulatega, kuna kõigi teiste
aedsaaduste eksport on soigus. Sibulate
hind Soomes tõusis neil päevil ja on loota
eesti sibulate suuremat minekut, sest külma
tõttu on ungari sibula sissevedu Soome
praegu raskendatud.

KALATURG. — FISH MARKET.

M. a. viimasel kuul ja ka uuel aastal
Pärnu lahel ja väinades valitsenud ebasood-
sate, kalastamist takistanud jääolude tõttu
arenes kalatoodang äärmiselt nõrgalt.

Kuigi ka Peipsil takistas sügav lumi
korralikku kalastamist, kujunes kalasaak
seal siiski võrdlemisi rahuldavaks, nii et si-
seturule tuli tarvilisel määral värsket kala
ja veeti välja mõnesid partiisid peipsi koha,
haugi ning latikat.

Dets. viimasel poolel veeti välja värsket
kala 21 000 kg, sellest angerjat 7000 kg, koha
10 100 kg, haugi 800 kg ja latikat 3 100 kg
ning k. a. esimesel nädalal koha 5 200 kg.

Angerjat läks Saksa värskelt jääpakendi-
dis, mis saadeti jäi ka viimaseks, sest elus-

praegu on saada peamiselt III kl. seemne-
kartuleid, millised hinnalt odavamad.

Kartulihindade noteerimiskomisjoni koos-
olekul 10. I 38 noteeriti Börsikomitees järg-
mised hinnad:

1. Söögikartul: Virumaa raudteejaamades
kr. 2.50—3.00 kv.

2. Seemnekartul: majesteet kr. 3.50—
4.25 kg., varane kollane kr. 3.50—4.00 kv.

3. Tööstuskartul, piiritusvabrikuis 11—
13 s. tärklise kg. ehk kr. 2.10—2.40 kv.
Tendents kindel.

VEGETABLE MARKET.

Välispuuviljast on müügil praegu
peale sidrunite rohkesti apelsine, ka banaa-
ne ja viinamarju. Apelsine müüakse 26 kr.
kast, jaemüügil 15—35 s. kg., banaanid
keskm. kr. 2.20 kg ja viinamarjad kr. 3.50 kg.

Aedsaaduste hindade noteering 7. jaan.:

Sigurid, eksportkõlblikud, pakkimis-
kuludeta, franko kokkuostupunkt 19 s. kg.
Tendents rahulik.

Sibulad, eksportkõlblikud, pakkimis-
kuludeta, franko kokkuostupunkt 19 s. kg.
Tendents püsiv.

Konservikurgid, eksportkõlblikud
ca 5 kg. plekknõu kr. 2.20. Tendents püsiv.

Jõhvikad: eksportkõlblikud, pakkimis-
kuludeta, franko Tallinn 20 s. kg. Tendents
rahulik.

angerjate tagavarad on läbi ja uus angerja-
püügihooaeg, seega ka eksport, algab taas
kevadel pärast jääminekut.

Üldiselt oli m. a. angerja väljavedu era-
kordselt soodus. Aasta kestel veeta välja
angerjat ca 410 tuh. kg, sellest elusangerjat
267 tuh. kg ja värskelt jääpakendis 143
tuh. kg.

Dets. viimasel poolel veeti välja koha
Rootsi 3100 kg, Poola 3950 kg, Saksa 1350
kg ja Soome 1200 kg; m. a. — Poola 3500
kg, Rootsi 1700 kg, sellest Pärnu toodangu
koha ainult 500 kg.

Koha kvaliteedilt hea. Peipsist peami-
selt I valiku kala (keskmiselt 1—2 kg raske),
millest maksti rannikul 100 s. kg. Uuel

aastal langes hind 80 s. kg. Pärnu koha II valik maksus rannikul 60 s. kg.

Haugi läks Soome ja Rootsi, latikat — Soome.

Siseturu-kalakaubandus. Pühade eel arenes värskekala-kaubandus võrdlemisi nõrgalt, sest peagu kõigi kalasortide müügihindad olid kõrged.

Tallinna turul küsiti I valiku kohast kuni 150 s kg. Siigu keskmise suurusega müüdi 150 s kg, suuremaid kuni 200 s kg, haugi kuni 100 s. kg, ahvenat kuni 80 s. kg ja latikat 70—80 s kg.

Nõrga nõudmise tõttu jäi pühade laupäeval võrdlemisi rohkesti kaupa realiseerimata, millist loodeti turustada sama hinnaga pärast pühi, sest külmad ilmad võimaldasid värskekala säilitamist.

Kuid pärast pühi suurenenud kalatoodangu tõttu paigutati siseturule väärsket kala, eriti koha, suuremal kogusel, mis mõjus hinnalangusele. Pärast pühi ja ka m. n. müüdi Tallinna turul I valiku koha juba 90—100 s. kg., haugi 70 s. kg., ahvenat 30—60 s. kg., siiga 140 s. kg. Ainult latikahind püsis endine kuni 80 s. kg. Müügil esines ka väikesel kogusel mereforelle 250—300 s. kg.

Samane kohahinna langus esines ka Tartu ja Narva kalaturul.

Räimekaubandus. M. a. detš.

viimasel poolel põhjalahe avavees paranenud kalasaagi tõttu oli siseturg võrdlemisi rahuldavalt varustatud värske räämega.

Tallinna turule toodi pühade nädalal päevas keskmiselt 10 tuh. kg. räimi. Kaup tuli müüjile randadest koormatega ja väikesemal kogusel kalasadama kaudu. Turul püsis müügihind 20—25 s. kg. Pühade laupäeval vähenenud nõudmise tõttu alanes hind 13—20 s. kg.

Sama seisund püsis ka pärast pühi. Randadest saabus räimi koormatega ja ühel päeval suurem saadetis — ca 7000 kg. kalasadama kaudu (Naissaarest).

Räämehind püsis 15—20 s. kg. M. n. valitsenud külmad ja merel tekkinud jääkate takistasid kalastamist avameres.

Ka noodapüük ei ole nõrga jääolude tõttu veel alanud, mistõttu räimi müügil vähe ja hinnad kõrged — 28—40 s. kg.

Paldiski rannikvete räimi saadeti Tartu ja teisisse sisemaa-turgudele. Ka Narva lähel kujunes räämesaak enne pühi rahuldavaks.

Kilusaak endiselt nõrk. Üksikud väikesemad saadetised tulid Naissaare ja Kakumäe rannikvetest.

Kiluhind püsis 50—55 s. kg.

Turski müügil rahuldavalt, müügihind terve kalana 15—25 s. kg. ja lõigatult 25—35 s. kg.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,
31. detsembril 1937. a.

AKTIVA

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i>	
kuld: rahas ja kangides	34 213 775,37
välisraha	17 007 403,48
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	1 180 759,86
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>	
kaubavekslid	11 152 809,86
põllumajandusl.	2 280 968,82
metasüstustel.	59 585,35
13 493 844,08	
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>	
valitsusele	—
teistele *)	18 208 546,81
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable</i>	
<i>Property and Equipment</i>	3 421 750,25
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	24 285 262,59
	<u>106 805 842,39</u>

1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	908 496,77
3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
a) pangatähed liikvel	49 081 490,—
b) jooksvad arved:	
valitsuse	22 211 985,05
pankade	12 591 047,78
teised	2 886 579,25
87 689 612,08	
4. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	14 128 243,54
	<u>106 805 842,39</u>

Kattevara vahetord jooksvate kohustustega: } 59,03 %
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 1 676 524,91
Includes Ektr. 1 676 524,91 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

SOOME.

Soome majandus 1937. a. III veerandil.

Economic Conditions in Finland during the III Quarter of 1937.

Põllumajanduses võis konstateerida soodsat anengut sõltuvalt mitmesuguseist põhjustist. Esimeseks põhjuseks oli m. a. hea lõikus, mille tulud selgusid aasta III veerandil ja mis veel kord kinnitas, et Soome on suurte sammudega jõudmas peagu täielikule omavarustusele. Mis veel jääb puudu, nagu kõva nisu, seda ei saa üldse kasvatada ilmastikulisil põhjusil. Lähedale üldisele omavarustusele siseturul jõuti ka karjakasvatuses, ja eksporditavaile tooteile nagu või, juust, munad, sealih, on tulnud lisaks uusi tooteid, nagu loomaja pödraliha, mille ekspordi peetakse vältimatuks. Erikomitee, kes uuris põllumajandustoodete ja karjasaaduste turustamisprobleeme alles hiljuti, asus seisukohale, et põllumajanduse huvides oleks ekspordida normaalselt järgnevaid aastakoguseid: võid 10 000 tn, sealih 2000 tn, loomaliha 1500 tn, kuna mune 8000 tn ja juustu võimalikult palju. Ühenduses praeguse olukorraga oleks põhimõtteliselt põllumajanduslik sissevedu täiesti lõpetatav (peale hädatarviliku nisu ja jõutoitude), ja see võiks leida aset ainult halvema lõikuse korral. Viimaseil aastail on tegelikult veetud vilja sisse suuris koguseis, sest mõnel aastal oli lõikus nõrk ja viimase aja sisseveost võib arvata, et sellest läheb osa tagavarade soetamiseks. Vilja omavarustusele jõudmine hakkab edaspidi mõjustama siseturu hindu, sest suurenev pakkumine viib hinnad tavaliselt alla. Seisust reguleerit tollipoliitika näol ei saa siis enam tarvitada ja hinnamäärade osutub nõudmise ja pakkumise suhe. Teise põhjusena põllumajandusolukorra parandamiseks oleks märkida hindade tõusu maailmaturgudel, mis tõstis ekspordi koguselt ja andis suuremaid tulusid. Siseturgu mõjustas suurenenud väljavedu kõrgemate hindadega hindu tõstvalt, eriti või suhtes, mis võimaldas valitsusele vähendada preemiat võlt tundvalt (okt. kaotati see esialgselt täiesti). Preemiaid on makstud jätkuvalt,

kuid hindade paranemine välisturgudel võimaldab arvatavasti edaspidi vähendada preemiate maksmist. Sõltuvalt hindade tõusust välisturgudel on valitsusel lootusi saada läbi käesolevas eelarves ettenähtud määrarahadega, kuna hiljuti veel arvestati suuremat puudujääki.

Veel üheks põhjuseks majanduslikuks heaoluks on kehtvalt soodus konjunktuur metsamajanduses. Suur osa metsamüügituludest langeb teatavasti toorpuu hinnana, tööde ja vedude näol põllupidajatele. Läänud hooajal näit., arvestati, et põllupidajad on saanud sääraseid tulusid 2½ miljard. Smk. (1932. a. — ½ miljard. Smk.). Põllupidajate kulud on viimasel ajal ka tõusnud kulutustarvete ja tööpalkade arvel, kuid üldine tasuvus on siiski tõusnud. 1936/37. majandusaasta brutotulud ha-lt olid keskmiselt 2685 Smk, ehk 299 Smk. rohkem kui 1935/36. m/a. (tõus on osaliselt seletatav 1935. a. nõrga lõikusega), netotulu oli 715 Smk. ha-lt, mis tähendab kasvu 167 Smk. ha-lt. Tasuvus-% oli 1935/36. a. — 5,8 ja 1936/37. a. tõusis see ca 1%.

Tööstuses oli märgata taas lisakasvu. Eelmisel veerandel mõjus teatavasti üldarvule metalli- ja masinatööstuses aset leidnud tööseisak. Eksporditööstuse toodanguindeks, püsides eelmise veerandi tasemel (134), toimus üldtoodangu kasv 172-lt 180-le siseturutööstuse arvel. Hindade tõus on mõjustanud omalt poolt, et toodangu väärtus tõusis veel selle arvel.

Tööstustoodangu indeks Unitas'e järgi (1926 = 100).

	1937	1936	1935	1934	1937	1936	1935	1934
	Kogus				Väärtus			
juuli	178	164	146	139	201	146	122	120
august	178	157	143	147	203	143	119	127
september	186	167	143	146	212	156	119	125
III veerand	180	162	144	143	205	151	120	124
II veerand	172	151	145	142	191	131	119	123
I veerand	177	157	146	135	178	134	124	117

Siseturutööstuses näitasid kasvu kõik alad peale metalli- ja masinatööstuse.

Saetud metsamaterjali toodang oli eriti suur, sest veerandaasta jooksul toodeti 330 000 std ehk ca. 40 000 std rohkem kui 1936. a. 3. veerandil. Kokku valmistati 9 kuu jooksul 1 050 000 std ehk ca 70 000 std rohkem kui sama aja jooksul 1936. a. Metsamaterjalikulu siseturul oli suurem kui varem, kuid välisurgudel muutus turustamine viimasel ajal raskemaks, sest nõudmine muutus tagasihoidlikumaks ja hinnad langesid. Sept. lõpuks oli müüdnud 900 000 std 1936. a. sama aja 925 000 std vastu; sellest toimetati välismaale 712 000 std, kuna 1936. a. 3. veerandi lõpul oli veetud ära 808 000 std. Tagavarad jäid siis suuremaiks. Rahvusvahelise puuturu stabiliseerimiseks on esialgu otsustatud eksportkoguse vähendamist 1938. a. 10%, st. — Soome osa kujuneks siis 904 500 std suuruseks. Metsatöötlemissaaduste võistlusvõime on välisurgudel viimasel ajal nõrgenenud, kuna siseturul tõusis metsamaterjali hind erakordselt kõrgele, nagu võib näha tab. riigi-metsaoksjoneil tehtud pakkumiste kohta viimaseil aastal:

	Püstmüügid		Hankemüügid	
	Pakkumised milj. j ³	Hind j ³	Pakkumised milj. j ³	Hind j ³
1937	12,8	0,01	14,7	7,98
1936	11,6	4,37	14,4	5,64
1935	12,3	2,01	13,5	3,23
1934	14,8	2,90	13,7	3,97
1933	17,3	1,99	15,5	3,46

Vaatamata ebasoodsale pöördele metsamaterjalitööstuses osutub üldine tulemus siiski veel paremaks eelmisist aegadest. 9 kuu metsaekspordist, mis oli 91 000 std väiksem, saadi 660 milj. Smk. rohkem. Samuti oli soodus teiste metsatöötlemisel saadud toodete, nagu puumassi, tselluloosi, aja-lehepaberi jne. turustamine.

Ehitustegevus on jätkuvalt elav.

Sisekaubanduses on märgata väiksemat tagasiminekut. Läbimüükide väärtuse indeks oli III veerandil 174, olles II veerandil 177 ja I veerandil 183. Et hindades ei olnud suuremaid kõikumisi, ise-

loomustab väärtuse-indeksi areng üka läbimüükide koguse arengut samas suunas.

Protestitud vekslite ja konkursside statistika tõendab jätkuvat vähenemistendentsi.

Väliskaubandus oli III veerandil bilansi seisukohalt väga soodus, andes 686 Smk. aktiivsust, mis kattis suurelt osalt eelmise poolaasta passiivsuse, nii et 9 kuu lõpuks oli passiivsus ainult 16 milj. Smk. Arvestades, et IV veerand on tavaliselt aktiivne, lõppeb aasta vähemalt paari saja milj. aktiivsusega. III veerandi väliskaubanduse soodus areng sõitus peamiselt eksportkaupade, eeskätt metsamaterjalide, soodsast hinnaarengust.

M. a. III veerandi väljaveedu osutus 1936. a. III veerandi väljaveost suuremaks 950 milj. Smk. ja sellest saadi hindade tõusu arvel rohkem umbes 730 milj. Smk. III veerandi väljaveokasv 950 milj. Smk võrra moodustus suurenemisest metsamaterjalide müügil 630 milj. Smk., paberitoodete müügil 208 milj. Smk., karjasaaduste müügil 12 milj. Smk. ja teiste kaupade müügil 100 milj. Smk.

Ka sissevedu oli III veerandil suurem kui aasta eest — 864 milj. Smk. ja sellest tuleb kanda hindade tõusu arvele umbes 434 milj. Smk. Sissevedu kasvas toor- ja poolvalmissaaduste arvel 448 milj. Smk. masinate ja liiklemisabinõude alal 30 milj. Smk. ja teiste tarbeainete alal — 155 milj. Smk.

Väliskaubandus III veerandil.

Kogus (1926=100).

	Import	Eksport	Import	Eksport	Aktiivsus
1937	180	149	2558	3244	+686
1936	147	136	1694	2294	+600
1935	124	123	1413	2087	+674
1934	114	118	1253	2129	+876
1933	101	115	1117	1845	+728

Rahaturg oli soodus. Hoiupankade hoiusummad tõusid III veerandil 17 337 milj. Smk. suurusiks, andes seega kasvu veerandaastal 400 milj. Smk., millest üle poole on tulnud kommertspankade osale. Hoiusummad on ühe aasta jooksul kasvanud ligi 2500 milj. Smk. Kommertspankades olnud hoiusummad, milliseid ei laenatud välja, kasvasid veerandi lõpuks 1394 milj.

Smk. suuruseks. Kommertspankade kassavarad on suurenenud 34 milj. Smk., moodustades 1164 milj. Smk. suuruse summa. Soome Panga netosaadavus välismaalt oli

III veerandi lõpul umbes 2100 milj. Smk., kommertspankades umbes 200 milj. Smk., kokku 2348 milj. Smk. Soome marga kuluväärtus tõusis 50,8%, 51%-le al pari.

LEEDU.

Leedu metsamajandus. — Lithuanian Forestry.

Leedus on 1 024 000 ha riigi- ja erametsa, millised moodustavad 18,5% kogu pindalast. Enamik metsi kuulub riigile. Võrreldes teiste Euroopa riikidega on Leedu metsavaene maa:

Soomes	73%
Rootsis	56%
Austrias	37%
Lätis	28%
Poolas	23%
Eestis	20%
Leedus	18,5%

Elaniku kohta langeb Leedus 0,41 ha metsa.

Metsade pindala kahaneb iga aastaga, eriti vähenevad eraisikute metsad 1919—36. a. jaotati välja metsa ja põõsastega kaetud karjamaid 123 495 ha, puudega kaetud maid 249 649 ha ja metsi 84 967 ha. Jaotatud maa raiuti talunike poolt lagedaiks, kuivatati, nii et sellel ei ole oodata metsajuurdekasvu.

Iga-aastane riigimetsade juurdekasv on 2,8 milj. m³ ja koos erametsadega kuni 4 milj. m³, kuid tegelikult raotakse metsa rohkem kui võimaldab juurdekasv. M. a. raiuti metsa, millise kasutamine oli nähtud ette 1941. a. ja mõnedes metskonnis teostati raiumisi, millised võinuksid toimuda alles 1949—50. a. Riigimetsades teostati ette- raiumisi 3 aastaks, mis olevat osutumud tarviliuks kogu maa minimaalnoüete rahuldamiseks. Metsaga varustati uusasunikke, sõjast osavõtnud vabatahtlikke, omavalitsusi koolide ja muude asutiste ehitamiseks. Viimasel ajal on aga vähendatud raiumisi peagu normaalkogusele.

Metsakasustus viimaseil aastail:

1937 juba raiatud	3 500 000 m ³
1936	4 500 000 „
1935	3 000 000 „
1934	2 937 000 „
1933	3 500 000 „
1932	2 620 000 „
1931	2 800 000 „

1938. a. kavatakse raiuda 3 200 000 m³.

Statistiliste andmete järgi on Leedus ligi 300 000 majapidamist, milliste suurus on üle 1 ha. Kui iga talu aastane metsatarvitus on 10 m³, moodustaks nende kogutarvitus 3 milj. m³. Kuid nemad ei ole ainsad metsatarvitajad ja seetõttu tekib küsimus, kas ei võiks puud küttematerjalina asendada turbaga. Leedus on praegu 70 000 ha turbarabasid, milliseid aga ekspluateeritakse mitteküllaldasel määral.

Kuna metsade ositus üle maa ei ole ühtlane, on elanikkonna hõlpsamaks varustamiseks metsamaterjaliga asutatud suuremaid metsaladusid metsavaeseisse ringkonnisse. Nii on ladusid L.-Leedus Vilka- viškys'es ja Kalvarija's, P.-Leedus Joniš- kys'es ja 2 ladu Kaunases. Praegu kogub metsade administratsioon andmeid, kui palju läheb 1938. a-ks tarvis metsa talumikele metsavaeseis ringkonnis.

Et metsade pindala ei väheneks, kavatakse metsata 30 000 ha, ning Põllutöö- ministeeriumi metsadepartemang on juba koostanud vastava metsamiskava 5 aastaks. Seks otstarbeks kavatakse osta talunikelt 15 000 ha maad, kuna senini on ostetud ainult 200 ha. Metsatud on juba 5 130 ha. Metsamisfondi summadega luuakse puukoolide võrk, asutades mitmes piirkonnas 6 ha taimeaedu ja puukooli. Iga suurema metskonna juures kavatakse asutada 2 ha-seid puukooli.

1938. a. metsadepartemang kavab kulutada metsamiseks 700 000 lit. Senini on seks otstarbeks kulutatud:

1937 juba kulutatud	582 000 lit.
1936	257 000 „
1935	204 000 „
1934	167 000 „
1933	156 000 „
1932	187 000 „

Välismaale müüakse peamiselt kallimat metsamaterjali, millise kasutamine sise-maal ei oleks ratsionaalne. 1935. a. veeti välja metsa 492 000 m³, 1936. a. 500 000 m³. Põllutööstusministeeriumi metsamüügist saadud summad ei ole stabiilsed; 1935. a. saadi 14,7 milj. lit, 1937. a. — 26 milj. lit. Ka tuleks arvestada seda metsamaterjali, mida antakse talunikele tasuta (m. a. 3,4 m l.)

Kavatsusel on Põllutööstusministeeriumi met-sadepartemangu ümberkoraldamine. Senist

metsaülemate arvu suurendatakse 15 võrra, I järgu metsnike arvu suurendatakse 1000-lt 1450-le, kuid kaotatakse II järgu metsnike ametikoha, milliseid on praegu 1000. Ametkonna ettevalmistamisele ta-hetakse pühendada enam tähelepanu, asu-tades kõrgem metsanduskool.

Põllutööstusminister on nimetanud erilise komisjoni, millise ülesandeks on koostada Leedu üldine metsaseadus ja teised sellega seotud tarvilikud seaduseelnõud.

UNGARI. Ungari majandusest. — *Economic Conditions in Hungary.*

Ungari majandusseisund oli m. a. 3. veerandil soodus, kuid viimaseil nädalail on tõus pidurdunud. Põllumajandusseisundi oli kõrgete viljahindade ja kindlate loomahin-dade tagajärjel soodus.

Sisseveoväärtnus tõusis 3. veerandil 23% 125 milj. pengöle 102 milj. pengö vastu 1936. a. Väljavedu vähenes aga 3% — 144 milj. pengölt 139 milj. pengöle. Hindade kujunemises viimaseil kuul ei olnud suure-maid muutusi. Aprillis alanud aktsiate kursside langus kestis edasi ka sept. ja okt. ning oli nov. lõpul 15% madalam kui aprilli keskpaiku.

Tööstustoodang näitas 3. veerandil toot-misvarade tööstuses tõusu, tarbimisvarade tööstuses aga langust. Tööliste arv tõusis 2. veerandil 15% ja kolmandal — 9%.

Tarbimine kujunes ebasoodsamaks toot-misest, kuna linnaelanike reaalostujõud jäi muutmatuks ja maaelanikud lükkasid oma tavalised sügisesed sisseostud osalt edasi.

Konjunktuuri edasise kujunemise seisu-kohalt oli tarbimise stagnatsioon ainsaks ebasoodsaks sümptomiks. See stagnatsioon kutsus aga välja suurt reaktsiooni eriti kaubanduses. Viimaseil nädalail on tulnud ette tööpiramisi ja tööliste vallanda-misi tekstiil-, naha-, paberi- ja üksikuis keemiatööstusalades. Seevastu on raua- ja masinatööstused väga heas tegevuses.

Tulevikuväljavaadete kohta arvatakse järgmist.

Nõudmine korterite järele ja ehituste-gevuse rentabiliteet näivad kindlustavat ehi-

tustegevuse püsivust praegusel tasemel ka 1938. a. alguses. Eratööstuse investeerimis-tegevus aga arvatavasti langeb. Investee-rimised varem välismaalt imporditud kau-pade tootmiseks on juba teostatud. Eda-siseks seesuguseiks investeerimiseks ei näi olevat vajadust. Seevastu tõusevad avali-kud investeerimised, nagu riigiraudteed, teede-ehitamine ja avalike hoonete püsti-tamine provintsis. Võimalik, et need ava-likud investeerimised kompenseerivad vähe-nevat investeerimist eramajanduses. Täht-samaiks Ungari rasketööstuse turgudeks on meretagused maad, kus konjunktuur on esi-algu veel soodus. Kuid Ungaril tuleb ar-vestada võistluse pinevuse suurenemist neil turgudel.

Tarbimisvarade tööstustoodangu piira-mine oli tingitud mitte ainult tarbimise vä-henemisest, vaid ka sellest, et kaubandus lükkas oma tellimised osalt edasi hindade alandamise ootuses ja et varemsoetatud ta-gavarad olid kujunenud liiga suuriks. Ka tööliste vallandamine iseendast toob en-daga kaasa tarbimise kahanemist.

Tarbimise taaselavnemist peetakse aga siiski võimalikuks. Põllumajanduse ostu-jõud ei ole senini langenud ja jääb arvata-vasti püsima. Ka linnaelanike tarbimise elavnemist peetakse võimalikuks avalike in-vesteermiste surenemise tagajärjel. Samuti võib nõudmine tarbimiskaupade järele elav-neda nende odavamaks muutumisega. Seda ennustatakse põhjusel, et hoitusummad näi-tavad tagasihoidlikku kasvu ja et riigli-ametnike palku tõstetakse alates 1.1.38.